

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအပုၣ်

လၢနီၣ်ဒုဘၣ် ၂၀၂၄ နံၣ်

ကဘီယူဟဲလံ K'Baw Yoo Heh Lee! Aircraft coming!

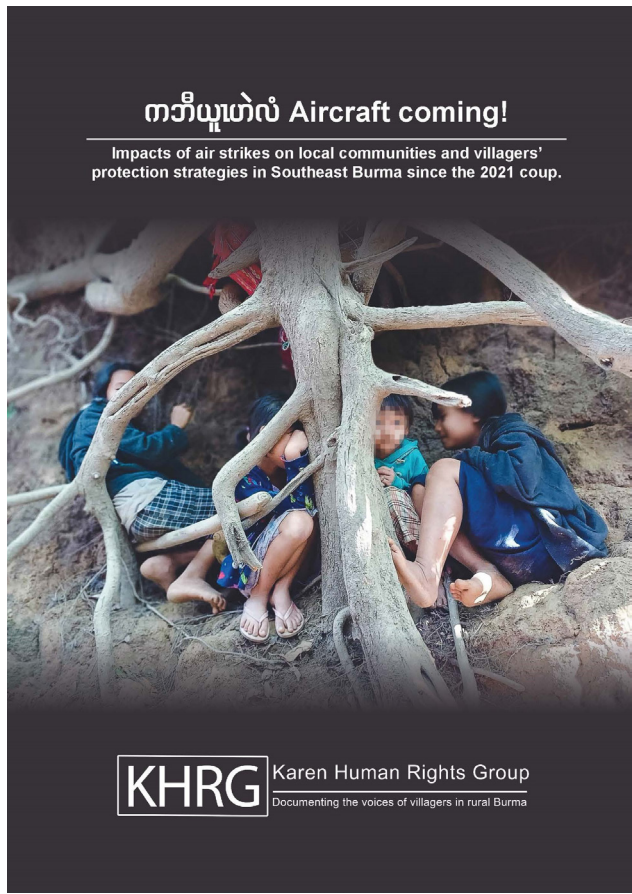
တၢ်ခးလီၤကဘီယူအတၢ်မာ်ဘၣ်ဒိက့ၤလီၢ်ကဝီၤပုၤတဝါတဖၣ်ဒီး ဒုသဝီဖိတဖၣ် အတၢ်ဒိသဒါ ကျိၤကျဲလၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ စးထီၣ်လၢ ၂၀၂၁ နံၣ် သးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤ

စးထီၣ်လၢ ၂၀၂၁ နံၣ် သးဟံးန့ၢ်ဆူၣ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤန့ၣ်, ထံ ကီၢ်တၢ်ပာ်တၢ်ပြဲးကီၢ်ကးကရၢ(SAC) ထီၣ်ဒုးဝဲ ကမုၢ်လၢကီၢ် ပယီၤအပူၤ သကုၤဆးဒး ဒီးသ့ဝဲတၢ်ဒုးကျိၤ ကျဲသန့ကလုာ် ကလုာ်, လၢကကျဲးစးမၤဂၢၢ်မၤကျဲၤအတၢ်စိတၢ်ကမိၤ ဒီးဆီၣ်တၢ် ပုၤလၢအထီၣ်ဒါအိၣ်တဖၣ်ကန့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂဲၤလိာ် တခါအံၤအဂီၢ်, SAC သး ဒီးသန့သး အါထီၣ်လၢ တၢ်ထီၣ်ဒုး တၢ်ဒီးကဘီယူ, ပၣ်ဃုာ်ဒီး ပုၤလီၢ်ကဝီၤဖိတဖၣ်နီၣ် ကညီကီၢ် စဲၣ်ဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထံဂုၤကီၢ်ဂၤ ကိးသတြီထီၣ် ဝဲဒိသိး SAC သးကတုာ်ကွံာ် တၢ်ထီၣ်ဒုးကမုၢ်ဘၣ်ဆၣ်, တၢ်ခးလီၤတၢ် ဒီးကဘီယူလၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအ ပူၤ ဟဲအါထီၣ်ဝဲကွၢ်ကွၢ်, ဒီးမာ်ဘၣ်ဒိဝဲ သဝီဖိအတၢ်အိၣ်မူ အိၣ်ဂဲၤနးမးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခးလီၤတၢ်ဒီးကဘီယူအံၤ မ့ၢ်ကျိၤကျဲတခါလၢ ကီၢ်ပယီၤ သးမုၢ်ဒိၣ်သ့တၢ်လံာ်ဝဲထီၣ် ဖဲအထီၣ်ဒုးပုၤကမုၢ်တဖၣ် ဒိသိး ဒီး ကမာ်ဟးဂီၤကွံာ် ပုၤလၢအထီၣ်ဒါအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အ ကီၢ်, ကရၢလီၤတၢ်မာ်အာမၤသီ, ဒီးမာ်ဆူၣ်ပုၤကမုၢ် လၢအအိၣ် လၢ အဝဲသ့ၣ်တၢ်ပာ်ဖိလၢသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢအပူၤကွံာ်န့ၣ် သ့တၢ်လံာ်ဝဲ တံာ်လွံာ်တံာ်သန့ (တၢ်ထီၣ်ဒုး မာ်ဟးဂီၤကမုၢ် ဒိသိးကမၤထီၣ်တံာ်ကွံာ် တၢ်ပာ်ဆၢသးကရူာ် တဖၣ်အတၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်, သးဂံၢ်ဘါ, ကျိၣ်စ့ဒီး တၢ်ဆဲးကျဲး) အိၣ်ဝဲအသိး, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်ခးလီၤကဘီယူ လၢအကဲထီၣ်သး စးထီၣ်ဖဲ ၂၀၂၁ နံၣ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤအံၤ မာ်ဆူၣ်ထီၣ်က့ၤ အသးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအသဟီၣ် ဆူၣ်န့ၢ်ဒီးလၢ အပူၤကွံာ်တဖၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီၣ်ဒုး ခးလီၤလၢကဘီ ယူၤန့ၣ် ကဲထီၣ်အသးလၢ တၢ်သတူၢ်ကလံာ်, ဒီးမ့ၢ်ဝဲတၢ် ဒိၣ် ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်, ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါတယာ်ဆိပာ်တသ့ဘၣ်အပီ, ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကဒိသဒါလီၤအသးဂီၢ် ကီၢ်ဝဲဒိၣ်မး, ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဘၣ်ဒိ ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်လၢ ပုၤတဝါအပူၤ, ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မာ်ပျံၤမာ်ဖုးသကုၤဆးဒးလၢ အဝဲသ့ၣ်တၢ်အိၣ်မူတနံၤ ဘၣ်တနံၤအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤတၢ်ပူၤဖျဲးအလီၢ်တအိၣ်နီတပူၤဘၣ်.

SAC ခးလီၤတပျီၤတပျီၤတၢ်ဒီးကဘီယူ လၢကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အကျိၤ တဘျီလၢလံာ်ဖဲလၢ တၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်လၢ တၢ်ပာ် ဆၢသးဒီး SAC သးအဘၣ်စၢၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒဲလဲၣ်ဂ့ၤ, တၢ်ခးလီၤတၢ်ဒီးကဘီယူအံၤ အါဘျီကဲထီၣ်ဝဲ လၢအတဘျး စဲဒီး တၢ်သဘၣ်သဘၣ်နီတမာ်ဘၣ် အဆၢကတီၢ်ဒဲလဲၣ် ဒီးကဲထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်လီၢ်လၢအစီၤစုာ်ယံၤဒီး တၢ်ပာ်ဆၢသးတဖၣ်အိၣ် အလီၢ်န့ၣ်အိၣ်ဝဲလီၤ. တၢ်ထီၣ်ဒုးမာ်ဟးဂီၤပုၤသဝီဖိန့ၣ် ကဲထီၣ်သးလၢကျိၤကျဲအလုာ်ကလုာ် - ပယီၤသးအတၢ်ခးလီၤကဘီယူ

လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအလၢအပူၤန့ၣ် တၢ်ရၢလီၤအိၣ်လၢအဲကလံးကျိၣ် ဒီးပယီၤကျိၣ် န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါလၢကျိၣ်သၢမာ်လၢာ်အံၤ တၢ်ဟံးန့ၢ်အိၣ်သ့လၢ ကညီ ဂျီဝီခွဲးယာ်ကရူာ် တၢ်ကစီၣ်ပုၤယဲၤသန့ဖဲ www.khrgh.org အပူၤသ့ဝဲန့ၣ် လီၤ.

KHRG Karen Human Rights Group
Documenting the voices of villagers in rural Burma

တနီ၊ ပညိဉ်ဝဲဒုသဝီလီလီ၊ မ့တမ့ သဝီအတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီ။ ဒီးအဂၢၤတနီ၊ ကွံၣ်လီၤဝဲကျိၣ်သ့ၣ်ဒီးကဘီယူၤ သ့ၣ်တဖၣ်၊ ဒုသဝီအတၢ်ဟးဂူၤဟးဂီၤအိၣ်ဝဲ အါအါဂီၢ်ဂီၢ်န့ၣ်လီ။ ဖဲတၢ်ကွံၣ်ထံကဒါက့ၤ တၢ်အိၣ်သးခဲလၢၣ်န့ၣ်၊ ထီၣ်န့ၣ် SAC ထံၣ်ဝဲလၢ ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် မ့ၢ်ပုၤဘျးစဲဒီး ပုၤတၢ်ပၢ်ဆၢသးတဖၣ်အယီ တၢ်တယၢ်ဝဲလၢ SAC သ့ၣ်တၢ်ခးလီၤ ကဘီယူၤ လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ ဒ်ကျိၤကျဲတခါလၢ ကစံၣ်ညီၣ်ထီၣ်ဒါပုၤဒီဒုၣ်ဒီထၢအဂီၢ်န့ၣ်လီ။ တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤဟးဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ် တၢ်မၤကမၣ် ဒုးယၤကီၢ်မ့ၢ် ဒီးမ့ၢ်တၢ်မၤကမၣ်စ့ၢ်ကီး ကီၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒါပုၤကညီတၢ်အိၣ်မူ လၢအကဲထီၣ်သးလၢ ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်က လံၤထံး ဒီတဘျီညါအပူၤန့ၣ်လီ။ တၢ်အိၣ်သးအံၤအဖီခိၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်ပုၤတဝၢအမူဒါအိၣ်လၢ ကဟူးဂဲၤဒီသဒါ တၢ်မၤကမၣ် ကီၢ်မ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒီးဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဂီၢ်အူတၢ်ဒီသဒါလၢ ကမျၢၢ်လၢအလိၣ်ဘၣ် တၢ်မၤစၢၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီ။

ဖဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်ပုၤတဝၢ အိၣ်သးကလၢအခါ၊ ဒုသဝီဖိ ဒီးပုၤတဝၢလၢကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤတဖၣ် ဘၣ်ကွံၣ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲ တၢ်ဘၣ်ဒီဘၣ် ထံးနးနးကျဲကျဲ၊ ဒီဖျိ SAC သးကဘီယူၤခးလီၤတၢ်အယီ၊ ဒ်အမ့ၢ် ကမျၢၢ်တၢ်သံတၢ်ပုၤအိၣ်အါထီၣ်၊ ဒုသဝီဒီတဖျၢၣ်ညါမ့ၢ်တ မ့ၢ် ပုၤတဝၢတၢ်လီၤတဖၣ် ဘၣ်ဟးဂူၤဟးဂီၤကွံၣ်ဝဲခဲလၢၣ်၊ သဝီဖိဘၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဟးဖျိဒီဖုဒီဂီၢ်၊ တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်တလၢတလီၣ်၊ ဆူၣ် ချ့တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အိၣ်အါထီၣ်၊ ဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒီလၢ သးဂ့ၢ်ဝီတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ် ကဲထီၣ်ဝဲထီၣ်ရီၤန့ၣ်လီ။ တၢ်မၤဘၣ်ဒီဘၣ်ထံး တဖၣ်အံၤ အိၣ်အါထီၣ်အစးတဖၣ်အဆးဒီဖျိလၢ SAC သးလၢအမၤကမၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်တဟံးန့ၢ်အရ့ဘၣ်အမဲၣ်ညါဒီး ပျၢ်ဖျဲးကွံၣ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ကမၣ်အယီန့ၢ်လီ။ မ့ၢ်လၢ လီၤကဝီၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ် တၢ်အိၣ်ယၢၤမ့ၢ်ဆဲးမ့ၢ်စ့ၢ်ဒီး မ့ၢ်တဒီးန့ၢ်ဘၣ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ် ပုၤတဝၢအိၣ်သးန့ၣ်က့ၤ ဒ်တၢ်အိၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်အသိး အဝဲသ့ၣ်ဂဲၤလီၤလၢကမၤစၢၤလီၤကွံၣ် စုကဝဲၤတၢ်သဘၣ်သဘၣ် တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲတခါအံၤန့ၣ်လီ။ ဒ်သိး ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျၢၣ်ပုၤတဝၢ ကဟူးဂဲၤဆူၣ်ထီၣ်လၢကမၤပတုၣ်ကွံၣ် SAC သးတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤအါကမျၢၢ်အဂီၢ်၊ ဒီးလၢကမၤ စၢၤဂီၢ်အူတၢ်ဒီသဒါအတၢ်လိၣ်ဘၣ်တဖၣ်အဂီၢ်၊ အလီၤအိၣ်လၢ ကထံၣ် ဖျါသ့ၣ်ညါဝဲ လီၤကဝီၤတၢ်အိၣ်သးရဲၣ်ဖျိဖျါဖျါဖျါဒိၣ်ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီ။

လံၣ်တၢ်ကစီၣ်တဘျီအံၤ အတၢ်ပညိဉ်မ့ၢ်ဒ်သိး ကျဲတဘီလၢ ကဒုးနဲၣ်ဖျါထီၣ် SAC သးကဘီယူၤခးလီၤတၢ် အတၢ်မၤဘၣ်ဒီ ဘၣ်ထံး အါအါသီသီသကုၤဆးဒးတဖၣ်အံၤ၊ တမ့ၢ်ထဲလၢတၢ်မၤဘၣ်ဒီထဲတခါဇီၤ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်သံတၢ်ပုၤ၊ တၢ်ဟးဂူၤဟးဂီၤဒီး တၢ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဟးဖျိဘၣ်၊ မ့ၢ်တခီ ပၣ်သ့ၣ်စ့ၢ်ကီးဒီး တၢ်ဘၣ်ဒီပိၣ်ထွဲအဂၢၤ ဒ်အမ့ၢ် တၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ် သးသမူသန့ၣ်၊ တၢ်ကူၣ်ဘၣ် ကူၣ်သ့သန့ၣ်၊ တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့သန့ၣ်ဒီး သးဂ့ၢ်ဝီတၢ်တူၢ်ဘၣ်သန့ၣ် တဖၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီ။ ဒ်န့ၢ်အသိး၊ လံၣ်ပၢ်ဖျါအတၢ်ပ ညိဉ်အိၣ်စ့ၢ်ကီး ဒ်သိးကပၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကျိၤကျဲတဖၣ်လၢဒုသဝီဖိသ့ၣ် ဒုသဝီတၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ကျဲကူၣ်တရံး ဒ်သိးကမၤစၢၤလီၤကွံၣ် တၢ်မၤဘၣ်ဒီသ့ၣ်တဖၣ်၊ ဒ်သိးကရဲၣ်လီၤ တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤကျိၤကျဲလၢ အအိၣ်ဝဲတဖၣ်ကန့ၢ်အဂီၢ်၊ ဒီးအဒိၣ်အါန့ၣ် မ့ၢ်ဒ်သိး ကထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်လီၤဟီၣ်လီၤဖျဲၣ်ဘၣ်ဃး တၢ်ဒီသဒါအကျိၤကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီ။ ဒ်သိးကမၤလၢထီၣ်ပုၤထီၣ် တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အဂီၢ်၊ KHRG ပၢ်ဖျိၣ်တုၢ်လံၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအါမး ဟဲလၢပုၤသဝီဖိ လၢအဘၣ်ကွံၣ်ဆၢၣ်မဲၣ်တၢ်နီၢ်နီၢ်လၢ SAC သးတၢ်ခးလီၤက ဘီယူၤအပူၤ စးထီၣ်လၢ ၂၀၂၁ နံၣ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိကမီၤအခါ (တုၤလီၤလၢလီၤယူၤ ၂၀၂၄နံၣ်) န့ၣ်လီ။ လံၣ်တၢ်ပၢ် ဖျါအံၤ အတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်ဒီးသန့ၣ်ထီၣ်အသးလၢ သဝီဖိတဖၣ် အတၢ်ထံၣ်၊ ဒီးလိၣ်ဘၣ်ဝဲ ပုၤဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးသ့ၣ်တဖၣ်ခဲလၢၣ် ကပၢ်သ့ၣ်ပၢ်သးဘၣ်အီၤတထံၣ်ဃီန့ၣ်လီ။ အဝဲသ့ၣ် အတၢ်ဆၢမုၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဖျါဝဲလၢလံၣ်တၢ်ပၢ်ဖျါဒီတဘျီညါအ ပူၤ ဒီးအတၢ်ဃုထီၣ်တဖၣ်န့ၣ်အိၣ်ဖျါဝဲဖဲ တၢ်ကွဲး ကျၢၢ်တၢ်အပူၤ၊ ဒ်အမ့ၢ် မၤကတၢ်ကွံၣ် SAC သးတၢ်ခးလီၤကဘီယူၤ၊ ဒ်သိး ပုၤတဝၢတဖၣ် ကက့ၤဘၣ်က့ၤဆူၣ်အဟံၣ်ဃီဒီး အိၣ်ဖျိၣ်ရိၣ်ဖျိၣ်က့ၤ၊ ဒီးတၢ်ကမၤန့ၢ်က့ၤ တၢ်မုၢ်တၢ်ခ့ၣ်ဒီး တၢ်တီတၢ်တြၢၢ်လၢ က ညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤအဂီၢ်န့ၣ်လီ။

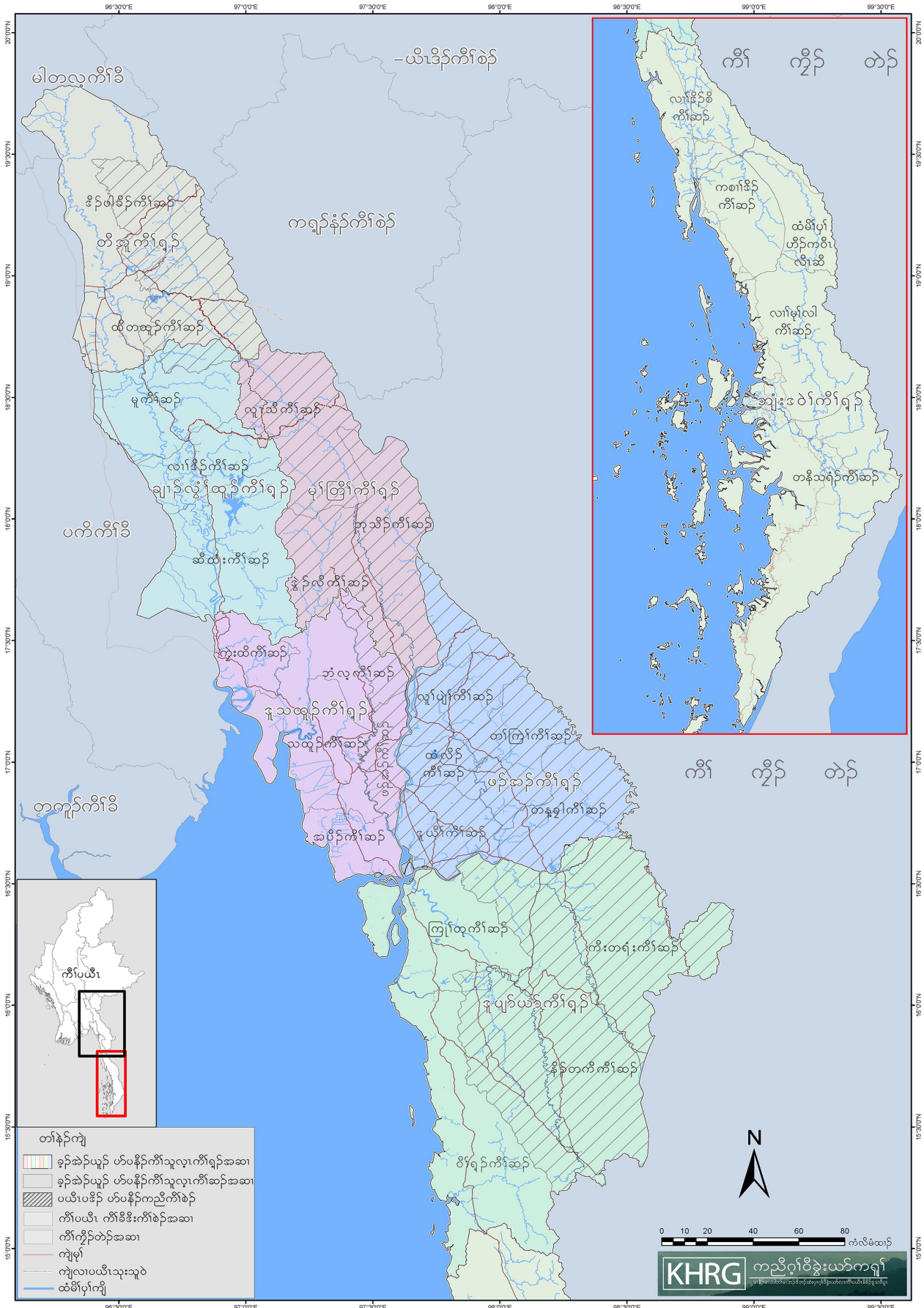
တၢ်မၤအကျိၤအကျဲၤပီၤညါ

KHRG မၤတၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ပုၤသဝီဖိ (၂၂) ဂၤ (ပၣ်ဃုာ် ပိာ်မုာ် (၁၀) ဂၤ ဒီးဒူသဝီခိၣ်န့ၢ် (၆)ဂၤ) လၢကညီၤကီၢ်စဲၣ်အကီၢ် ရၣ်နွံဘၣ်လၢာ်အပူၤ ဖဲလၢမၤ ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် တၢ်နီၤဖးလီၤအိၤအကျိၤကျဲၤဒီး ဘၣ်တၢ်မၤ အိၤဒ် တၢ်သံကွၢ်လၢ KHRG ဒူးအိၣ်ထီၣ်အိၤ ဘၣ်ဃး ကဘီယူၤခးလီၤတၢ်အဂ့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အဂၤ သၢခါန့ၣ် ဘၣ်တၢ်မၤအိၤဖဲ လၢအိၤကူး ၂၀၂၄ နံၣ် လၢ လီၤကဝီၤ ထံလီၤကီၢ်ပူၤပုၤတၢ်ဒီး ကရၢသဘူၤတဖၣ်လၢအဟူးဂဲၤပၣ် ဃုာ်လၢ ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. KHRG ပဲာ်ထံၣ်နီၤဖးက့ၤစ့ၤကီး တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ် (၁၄၁) ခါလၢအအိၣ်လၢ တၢ်မၤနီၣ်မၤဃါအပူၤကွဲၣ်တဖၣ်အပူၤ လၢတၢ် မၤအိၤဒီး ပုၤသဝီဖိ (ဒီး တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ် ခံခါန့ၣ်ဘၣ်တၢ်မၤအိၤဒီး လီၤကဝီၤ ကလုာ်ဒုၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤကရၢ) ဘၣ်ဃးဒီး ကဘီယူၤခးလီၤတၢ်အဂ့ၢ် လၢဘၣ်တၢ်မၤနီၣ်မၤဃါတၢ်အိၤ စးထီၣ်လၢ လၢဖုၤတြူၤအါ ရံၤ ၂၀၂၁ နံၣ် တုၤလၢယူၤလဲ ၃၁ သီ, ၂၀၂၄နံၣ်န့ၣ်လီၤ. လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါတဘျီတဘျီအံၤ ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးတၢ်ဂ့ၢ်လၢ တၢ်ထံၣ်လိာ် သံကွၢ်ခံကလုာ်အံၤအဖီခိၣ် ဒီးလၢ KHRG ပျီပူၤတၢ်ကစီၣ်အဂၤ (၆၆) ခါ လၢအပၣ်ဃုာ်ဒီး (တၢ်ကဲထီၣ်သးတၢ်ပာ်ဖျါ, တၢ်ပာ် ဖျါအဖုၣ်, ဒီးလီၤ ကဝီၤ တၢ်ပာ်ဖျါ) လၢတၢ်ဒီးန့ၢ်အိၤစးထီၣ် လၢမးရှး, ၂၀၂၁ နံၣ် တုၤ လၢယူၤလဲ, ၂၀၂၄ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထံၣ် လိာ်သံကွၢ် ဒီး ပျီပူၤတၢ်ကစီၣ်တဖၣ်အံၤန့ၣ် ပာ်ဖျါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤလၢ KHRG ဟူးဂဲၤဟီၣ်ကဝီၤကီၢ်ရၣ်နွံဘၣ်လၢာ်အပူၤ ဒ်အ မ့ၢ်- ဒူသထူၣ်, တီအူ, ချၢာ်လွံၤထူၣ်, ဘျဲးဒဝဲၢ်, မ့ၢ်တြီၢ်, ဒူပျာ်ယာ် ဒီး ဖၣ်အၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခိဖျါလၢလီၤကဝီၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်အဃိ, တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်ဒီး ပျီပူၤတၢ်ကစီၣ်တဖၣ်အံၤ တၢ်တပာ်ဖျါထီၣ်ဘၣ်အိၤ ဒီး အနီၣ်ဂံၢ်တအိၣ်ပဲၤသိးသိးလၢ ကီၢ်ရၣ်တဘျီဘၣ်တဘျီအဖီခိၣ်ဘၣ်. တၢ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်အါတက့ၢ် ဘၣ်တၢ်မၤအိၤလၢ ဒူပျာ် ယာ် ဒီး မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်, ဒီးပျီပူၤတၢ်ကစီၣ်တဖၣ်အါတက့ၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးလၢ ဒူပျာ်ယာ်, မ့ၢ်တြီၢ် ဒီး ဘျဲးဒဝဲၢ် ကီၢ်ရၣ်တ ဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ပာ်ဖျါအနီၣ်ဂံၢ်တထဲသိးလိာ်သးဒ်အံၤတဖၣ်န့ၣ် ကဲထီၣ်သးခိဖျါလီၤကဝီၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အိၣ် ကလုာ်ကလုာ်, တၢ်လဲထီၣ်က့ၤလီၤတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲ, ဒီးနီၣ်တဂၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢ KHRG ပျီပူၤပုၤမၤတၢ်ဖိ တဖၣ်အဂီၢ် ဖဲလၢ အဝဲသ့ၣ်မၤနီၣ်မၤဃါ ဘၣ်ဃး တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်လၢကညီၤကီၢ်စဲၣ်အပူၤအခါန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, SAC သးကဘီယူၤ ခးလီၤတၢ်အဘျီတဖၣ်လၢ ပုၤတၢ်အပူၤန့ၣ် တၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အိၤလၢလံာ်အံၤအပူၤတန့ၢ်ခဲလၢာ်ဘၣ် မ့ၢ် လၢ ပုၤတၢ်တဖၣ် အိၣ် ဒီးအတၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲလၢ ကပာ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဒီးမၤနီၣ်မၤဃါတၢ်ဂ့ၢ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

သဝီဖိဒီးပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်လၢအတူၢ်လိာ်ထံၣ်လိာ်သံကွၢ်တၢ်ဒီးပုၤတဖၣ် အတၢ်အိၣ်ဆိးလီၢ်, အမံၤအသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်ပာ်ဘၣ် ပာ်ဘၢဒီး ကွဲးလီၤဘၢကွဲၣ်အိၤ လၢမံၤလီၤဘၢ ဒ်အမ့ၢ်လံာ်သ့ၣ်ဖျါတခါခါဒ်အကြၢၤးဝဲဘၣ်ဝဲအသိးန့ၣ်လီၤ. တၢ်မံၤတၢ်သ့ၣ်လၢ တၢ်ကွဲးလီၤဘၢအိၤတဖၣ်အံၤ အတဘျးစဲလိာ်သးဒီး လံာ်ဘိးဘၣ်ရၢလီၤအဂၤမ့ၢ်ဂ့ၢ် တၢ်မံၤတၢ်သ့ၣ်နီၢ်ကီၢ်နီၢ်တမံၤဘၣ်.

ဟီာ်ခိာ်ဂီၤ ၁ - KHRG ဟူးဂဲးဟီာ်ကဝီၤ- ခုာ်ဆဲာ်ယူာ်ဟံာ်ပနီာ်ကီၤသူလုၤ ဒီး ကီၤပယီၤပဒိာ်အတၢ်ဟံာ်ပနီာ် ကီၤစဲာ်ဒီး ကီၤဒီအဆၢ

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖိၢ်ပှၢ်

စးထီၣ်လၢ ၂၀၂၁ နံၣ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိကမိၤန့ၣ်, ထံကီၢ်တၢ်ပတၢ်ပြးကီၢ်ကးကရၢ (SAC) ခးလီၤဝဲ ကဘီယူ တလီၤလီၤဒီး မၤဝဲသကုၤဆးဒး လၢကထီၣ်ဒါပုၤသဝီဖိဒီး ပုၤတဝါတဖၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ, ဒ်ကျိၤကျဲတဘီ လၢကမၤဒိၣ်ထီၣ်အိၣ်ထီၣ် “တဲၣ်လွံၢ်တဲၣ်သန့” န့ၣ်လီၤ. ဒီးအဝဲသ့ၣ်မၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပုၤဒီးတၢ်ပျီၤ ပူၤတၢ်ကမၣ်လၢ ပုၤ မၤပယွဲတၢ်အဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤအမၤသီသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်တၢ်မၤနီၤစိအိၣ်ဒီး ပညိၣ်မၤအိၣ် လီၤလီၤဆူကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ် အဖိခိၣ်, ဒ်ကျိၤကျဲတဘီလၢ တၢ်စံၣ်ညီၣ်ပုၤဒီးဖိဒီးဂီၢ်တပူၤဃီ, အဃိတၢ်အံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ တၢ်သံတၢ်ပျီၤအိၣ်ထီၣ်လီၤ လၢ ကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အကျိၤ, ဒီးကမုၢ်တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဘီထီၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤအထီၣ်ဒါသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤကမၣ် ဒုးယၤကွီၢ်မ့ၢ်တဖၣ်ဒီး ကဲထီၣ်စ့ၢ်ကီးတၢ်မၤကမၣ်ကွီၢ်မ့ၢ် ထီၣ်ဒါပုၤကညီတၢ်အိၣ်မူန့ၣ်လီၤ.

SAC သုးကဘီယူခးလီၤတၢ်န့ၣ် အကွၢ်ဂီၤလီၤခေလိၣ်သးအါကလုာ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်စုကဝဲၤအကလုာ်တဖၣ်ဒီး ကျိၤကျဲလၢအ သ့ၣ်တဖၣ်, ဘၣ်ဆၣ်အကွၢ်ဂီၤတၢ်အိၣ်သးတနီၤန့ၣ် တၢ်ထံၣ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၢ်အိၣ်သ့ၣ် ဒ်အမ့ၢ် - ဒုသဝီဒီး ပုၤသဝီဖိတဖၣ်န့ၣ် ညီ န့ၢ်မ့ၢ်တၢ်ခးပညိၣ်လၢတၢ်ထီၣ်ဒုးအဂီၢ်, ဒ်သိးကဟးဆဲးကမုၢ်တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးအဂီၢ် SAC တဟ့ၣ်ပလီၢ်, တဒုးသ့ၣ်ညါဆိ အဝဲသ့ၣ်တၢ်နီၤတမံၤဘၣ်, ကဘီယူဟးဂုၢ်စိဆူၣ်ကွၢ်ဟီၣ်ကဝီၤတလီၤလီၤ တချးဒီးလၢ အထီၣ်ဒုးဝဲဒီးဘၣ်, ဒီးတဘျီတ ခိၣ်တၢ်ထီၣ်ဒုးခးလီၤတၢ်အံၤ ကဲထီၣ်သးလၢမ့ၢ်နီၤဆါကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး ဒီဖျိ SAC သုးတၢ်ခးလီၤကဘီယူ အံၤ အိၣ်ဝဲအသန့ၣ်အါမး, အိၣ်သကုၤဆးဒးဒီး မ့ၢ်တၢ်လၢအနးဒိၣ်မးလၢအမၤဘၣ်ဒိသးသမူအသန့ၣ်ကိးကပၤဒဲးလၢ က ညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤဟးဂီၤခိၣ်တၢ်ပညိၣ်လီၤလီၤဒီး တၢ်မၤတပျီၤတပျီၤနီၤစိ ပုၤသဝီဖိလၢ ကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤတဖၣ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ် ဝဲ သးသမူတၢ်လီၤမၤအါအိၣ်ထီၣ်ဒုးဒီး တၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်, လၢအကျိၤန့ၣ် ဖိဒိဖိသ့ၣ်ဒီး ပုၤသ့ၣ်ကုသးပျီၤတဖၣ် ပၣ် ဃုာ်စ့ၢ်ကီးလၢတၢ်သံတၢ်ပျီၤအါမးန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိလၢ သုးကဘီယူခးလီၤတၢ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်ထီၣ်ဒုးဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်, သတူၢ်ကလံာ်ဒီး တၢ်သ့ၣ်ညါဆိပာ်အိၣ်တသ့ဘၣ်အဃိ သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ကီၢ် တၢ်ခဲလၢကသ့တၢ်ဒိသဒါကျိၤကျဲတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်တဖၣ် အဃိ တၢ်သံဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိအနီၢ်ဂံၢ်အါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်စ့ၢ်ကီး ဒီဖျိ အဝဲသ့ၣ် တလဲၤတုၤလၢကကူၤစါယါဘျီအဂီၢ် ဘၣ် ဒီးတၢ်ကူၤစါယါဘျီအဆိအချ့ တအိၣ်လၢပုၤဘၣ်, အဂ့ၢ်မ့ၢ်လၢ SAC သုး ထီၣ်ဒုးမၤဟးဂီၤဝဲ တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒါးတဖၣ်, ဆူၣ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် ဒီးတၢ်လဲၤထီၣ်က့ၤလီၤ တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အိၣ်ဝဲလၢ စုကဝဲၤတၢ် သဘံၣ်သဘုၣ်အဆါကတီၢ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

ကဘီယူခးလီၤတၢ်တဖၣ်န့ၣ် မၤဟးဂီၤဝဲဟံၣ်ဃီ, က့ၢ်, တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒါး, သီခါဖျိ, သရိၣ်, တၢ်ပာ်ဖျိတၢ်အိၣ်အလီၢ်တဖၣ် ဒီး ပုၤတဝါတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီၣ်ဒုးဒုသဝီ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် မၤလီၤ မ့ၢ်လီၤဖးကွံာ်ပုၤဒုသဝီဖိ ဒီးတြီမၤတံာ်တံာ်ဝဲ တၢ်တုၤအိၣ်န့ၢ် ဆူၣ်ချ့တၢ်အံးထွဲ ကွံာ် ထွဲ, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးတၢ်ဘျီထီၣ် ဘါထီၣ်အလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲ တၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးကျိး ကရၢဒီး စံာ်လီၢ်ခး လီၢ် တဖၣ်ဘၣ် တၢ်မၤဟးဂီၤကွံာ်အိၣ်, ဒီးတၢ်ပုၤတၢ် ကလံၤဒိၣ်ထီၣ်ဝဲအဃိ, ပုၤသဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆါမဲာ်ဝဲဒီး တၢ် လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူတၢ်တၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်ဒီး တၢ်အိၣ် တၢ်အိၣ်တကူတလၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

SAC သုးကဘီယူခးလီၤတၢ်န့ၣ် ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ နီၢ်သးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးနးနးကျိၤကျဲလၢ ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ် အိၣ်မူန့ၣ်လီၤ. ကဘီယူခးလီၤတၢ်အံၤ သွီန့ၣ်လီၤဝဲ တၢ်မၤအမၤသီလီၤထူလီၤယိာ် လၢပုၤတဝါသ့ၣ်တဖၣ်အပူၤ, မၤဘၣ်ဒိ ဝဲ ပုၤသဝီဖိအတၢ်အိၣ်မူသန့ၣ်ကိးကပၤဒဲး, ဒီး လၢသဝီဖိတဖၣ်အဂီၢ် ဒုးကဲထီၣ်ဝဲတၢ်သ့ၣ်ကီၢ်သးကဲၤ ဘၣ်ဃးတၢ်ထီၣ်ဒုး မၤဟးဂီၤတဖၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိပာ်ဖျိထီၣ်ဝဲ အတၢ်သ့ၣ်ကီၢ်သးဂီၤဘၣ်ဃး ကဘီယူခးလီၤတၢ် အိၣ်ဖျိဝဲရဲၣ် ဒီဖျိ နီၢ်ခိ တၢ်တူၢ်ဘၣ်ဒိအမ့ၢ် တၢ်မံတန့ၢ်လၢလၢပုၤပုၤ, တၢ်ဖးသံပျီၢ်ဂီၤလီၤတီၢ်, တၢ်ဟီၣ်တၢ်ယၤဒီး တၢ်သ့ၣ်ပျံၤသးဖးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဒုအကတီၢ်န့ၣ် သဝီဖိအံၤကွၢ်ဆါမဲာ်ဘၣ်လံၤဒီး သးသမူတၢ်လီၤမၤ, ဟံၣ်ဃီတၢ်ဟးဂုၢ်ဟးဂီၤလဲ တကးဒဲးဘၣ်အမဲာ် ညါ ကဘီယူခးလီၤကဒီးတၢ်အဃိ သဝီဖိတဖၣ် တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တၢ် မၤနးမၤဖျိခိၣ် အံၤ နးထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

SAC သုးခးလီၤကဘီယူအံၤ ဒုးအိၣ်ထီၣ်ဝဲ တၢ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိဂီၢ်မ့ၢ်ဂီၢ်ပၤ န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိလၢ တၢ် ဟ့ၣ်ပလီၢ်တအိၣ်ဆိနီၤတမံၤ ဘၣ်အဃိ ညီန့ၢ် ဟံၣ်ဃီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ဃုာ်လီၤမ့ၢ်လီၤဖးကွံာ်ဒီး သဝီဖိတဖၣ် ဃုာ်စိာ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤတချးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢအဘၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိသ့ၣ်တဖၣ် ကွၢ်ဆါမဲာ်ဒီးတၢ်တၢ်တၢ် ဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်တလၢ, တၢ်ဆူးတၢ်ဆါလီၤပျံၤလၢသး သမူအဂီၢ်, တၢ်အိၣ်ကဒုလီၢ်တလၢပုၤ, ဒီးတၢ်မၤတံာ်တံာ်လၢ တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့သန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. သဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်မၤစုၤလီၤအတၢ်အိၣ်ဖျိဒီး အဝဲသ့ၣ်ဃုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိဝဲလၢ တၢ်လီၢ်တတီၢ်ဝံၤတတီၢ်, လၢကဟးဆဲးတၢ်ထီၣ်ဒုးမၤဟး ဂီၤတဖၣ်အဃိန့ၣ်လီၤ.

ဒူသဝီဖိ, လီာ်ကဝီထံလီာ်ကီာ်ပူၤပုၤတဝၢ, ဒီးလီာ်ကဝီခိၣ်နာ်တဖၣ် ကျဲးစးဂဲၤလိာ် ဒီးအိၣ်ဘျဲးအိၣ်သါဝဲတချုးဘၣ် ဒ်သိးက မၤစ့ၤလီၤကွံာ်ဝဲ SAC သုးကဘီယူၤခးလီၤတၢ် အတၢ်ဘၣ်ဒိတဖၣ်ကစ့ၤဝဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟူးဂဲၤဝဲလၢ စုကဝဲတၢ်သ ဘၣ်သဘျီကဲထီၣ်သးကီၢ်ကီၢ်ဂီၤဂီၤအကတီၢ်, လၢတၢ်တအိၣ်လၢအိၣ်ပုၤအဖိခိၣ်, တၢ်တြီတံာ်ဃာ်တၢ်မၤစၢၤအခါ ဒီးဖဲ SAC သုးထီၣ်ဒုးမၤဟးဂီၤတၢ်အခါ, ဒီးဖဲ ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဖျါတၢ်မၤစၢၤလီၤဖျဲၣ် လီၤဟီၣ် အခါန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒ်အံၤအဖိခိၣ်, တၢ်လီၤ ဖျဲၣ်လီၤဟီၣ်အိၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကဟ့ၣ်တၢ်ဒိသဒါအရ့ၤဒိၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ဒိးန့ၢ် ဆူၣ်ချ့တၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲ, တၢ်အိၣ်တၢ်အီ, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး တၢ်လိာ်ဘၣ်လီၤဆီလၢပိာ်မုာ်သ့ၣ် တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လီၤဆီဒုၣ်တၢ် ဖိဒိဖိသ့ၣ်, ပုၤမိၢ်ဒါ, ဒီးပုၤသ့ၣ် က့သးပုၤတဖၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဝဲတၢ်ကီတၢ်ခဲနးဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဖျါ တဟူးဂဲၤဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝီလၢပုၤ လၢ SAC သုး တၢ်သူကဘီယူၤခးလီၤတၢ်လၢကမုာ် တဖၣ်အဖိခိၣ်န့ၣ်ဘၣ်. သ ဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ဃုထီၣ်ဝဲလၢ တၢ်ကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်ဒ်သိး တၢ်ဒုးထီၣ်ဒါတဖၣ်အံၤကပတုာ် ကွံာ် လၢအဆီအချ့ဒီး တၢ်ကဟ့ၣ် မၤစၢၤအဝဲသ့ၣ် ဘၣ်ဃး တၢ်ဒိသဒါဒီးတၢ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အဲၣ် ဒီးက့ၤဆူအဒူသဝီ, အိၣ်မူလၢတၢ်မုာ် တၢ်ခုာ်အပူၤ ဒီးပူၤဖျဲးထီၣ်ကွံာ်လၢပယီၤသုးမုာ်ဒိၣ်အ တၢ်ဆီၣ်တၢ်မၤန့ၢ်အဖိလၢန့ၣ်လီၤ.

လံာ်အဆၢဒိၣ်တဖၣ် အက့ၢ်အဂီၢ်

အဆၢဒိၣ် ၁- တၢ်သဘျီကဲထီၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီၣ်ကလံာ်ထံး အဂ့ၢ်ကျိၤဂံၢ်ထံးတက့ၢ်

စးထီၣ်လၢ ကီၢ်ပယီၤန့ၢ်တၢ်သဘျီဖဲ ၁၉၄၈န့ၣ်န့ၣ်, ပုၤသဝီဖိစၢၤသ့ၣ်လၢကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီၣ်ကလံာ်ထံးတဖၣ် တူၢ်ဘၣ်ခိၣ် ဘၣ် တ့ၢ်လံဝဲ တၢ်စုဆူၣ်ခိၣ်တကး, တၢ်ဆီၣ်တၢ်မၤန့ၢ်ဒီး တၢ်မၤပယွဲတဖၣ် လၢကီၢ်ပယီၤသုးမုာ်ဒိၣ်စုပူၤ န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ခိၣ်ဆၢက ဒါက့ၤအဂီၢ်, ကညီဒိကလုာ်စၢၤဖျိာ်ကရၢ (KNU) ဒီးအစုဒုၣ်တီၤသုးမုာ် လၢအမ့ၢ် ကညီဒိကလုာ် တၢ်ထူၣ်ဖျဲးသုးမုာ်ဒိၣ် (KNLA) ဒုးဆၢထီၣ်ဒါတ့ၢ်လံဝဲ, ဃုထီၣ်တ့ၢ်လံဝဲ တၢ်ပၤဆုၤလီၤသးခွဲးယာ် ဒီး, ကျဲးစးဒိသဒါတ့ၢ်ဝဲ ပုၤသဝီဖိတဖၣ်, ဒီးဟ့ၣ်လီၤဝဲတၢ်မၤ စၢၤအရ့ၤဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဃးဒီး တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့, တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ဒီး တၢ်တီတၢ်တြီဝဲကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ် သဘျီကဲထီၣ်လၢကညီကီၢ်စဲာ်အပူၤအံၤ ကဲထီၣ်တ့ၢ်လံအသးအါန့ၢ်ဒီး ဂုၤနံာ် အတီၢ်ပူၤ, ဒီးအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးပုၤသဝီဖိအိၣ် ဝဲဒိၣ်ဒိၣ်မုာ်န့ၣ်လီၤ.

- ဖဲ ၁၉၆၀ နံာ်န့ၣ်, ကီၢ်ပယီၤသုးမုာ်ဒိၣ် မၤကဲထီၣ်လိာ်ထီၣ်ဝဲ “တဲာ်လွံာ်တဲာ်သန့”- ဟီၣ်ခိၣ်အူအိၣ်ကီၢ်ဃီၤ အတၢ် မၤကျိၤကျဲ တခါ လၢကဒိၣ်တဲာ်ကွံာ် တၢ်ပၤဆၢသုးတဖၣ်အဂီၢ်အဘါလၢ ပုၤတဝၢအပူၤ, ဒီးမၤကီၢ်မၤနးထီၣ် တၢ်ဒိး န့ၢ်ဘၣ်တၢ်အိၣ်တၢ် အီ, ကျိၣ်စ့, တၢ်ဆဲးကျါဆဲးကျိးဒီး ပုၤကညီဂံၢ်ဘါတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဖဲတၢ်ပညိၣ်ထီၣ်ဒါပုၤဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးဒီး တၢ်ပၤဆၢကရူၢ်တဖၣ်န့ၣ် ဒုးယံာ်ထီၣ်နီၢ်ထီၣ် တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ ထီၣ်ဒါကမုာ် တဖၣ်, လၢ အဟဲစိာ်တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤဟးဂီၤသကုၤဆးဒးအိၣ်ဒီးကျိၤကျဲသန့လီၤတၢ်လီၤဆဲး, ပုၤဃုာ်ဒီး တၢ်ဖိၣ်န့ၢ်နါ စိၤပုၤကညီ, တၢ်မၤ ဆါပယွဲ, တၢ်မၤသံလၢတဘၣ်သဲးစးတၢ်ဘျါ, တၢ်ခးလီၤတပျုၤတပျီၤနါစိၤစုကဝဲ, တၢ်ဒွဲၣ်အူ ဒူသဝီတဖၣ်, တၢ်သုးဆူၣ်လီၢ် ကျဲ, တၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်အိၣ်တၢ်အီ, ဆူၣ်ချ့ကသံာ်ကသီပီးလီၤဒီး တၢ်ဃုာ်မုာ်ဖျိး သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- စးထီၣ်လၢ ၂၀၂၁န့ၣ် တၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ထံကီၢ်တၢ်စိကမီၤန့ၣ်, SAC သုးဒိးသန့ၤအသးအါထီၣ်လၢ ကလံၤကျိၤတၢ်ဒုး ဖဲအဝဲသ့ၣ် မၤစ့ၤကီး တၢ်ဒုးလၢခိၣ်အခါ ဒ်သိးဒီးကပညိၣ်မၤဟးဂီၤဝဲ လီၤကဝီၤပုၤတဝၢဒီး ကလုာ်ဒုၣ်တၢ်ပၤဆၢ သုးဖိၣ်စုကဝဲတဖၣ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒီဖျါလၢ တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤဟးဂီၤဒိၣ်ဒိၣ်မုာ်သကုၤဆးဒးဒ်အံၤအယီ, ကမုာ်သ့ၣ် တဖၣ် ဘၣ်တၢ်မၤသံမၤဝီအီၤ ဒီးဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးဝဲအါမး, ဒီးပုၤတဝၢဒိတဖုညါ ဘၣ်တၢ်မၤဟးဂီၤအဝဲသ့ၣ်န့ၣ်လီၤ.

“ဒီဖျါလၢ အဝဲသ့ၣ်ခးလီၤကဘီယူၤ တလီၢ်လီၢ်လၢဒူသဝီပူၤ, တၢ်ဃုာ်အိၣ်ကမ့ၢ်လီၢ်, ကို, တၢ်ဆါဟံာ်, တၢ်ဟ့ၣ်ကသံာ် ဒါး, တၢ်တၢ်ပုၤသရိာ်, သီခါဖျိာ်တဖၣ်အဖိခိၣ်အယီ ဖျါလၢကီၢ်ပယီၤသုးမုာ်ဒိၣ် အိၣ်ဒီးအတၢ် တိာ်လီၤလီၤလၢ ကပညိၣ်ထီၣ်ဒါ ထံဖိကီၢ်ဖိကမုာ်လီၤ. အါဘျီန့ၣ် ကဘီယူၤခးလီၤတၢ် ကဲထီၣ်အသးဖဲ တၢ်ပၤဆၢသုးဒီး SAC သုးအဒူၣ် တဖၣ်ခးလီၢ်အ သးဝံၤအလီၢ်ခံ, အယီတၢ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ တၢ်သူကျိၤကျဲအံၤလၢကမၤပယွဲ ပုၤဃုာ်ပုၤဂီၢ်ဝဲပုၤတဝၢလီၤ.” Thomas H. Andrews, ပုၤပာ်ဖျါတၢ်ကစီာ်ဘၣ်ဃးပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်တၢ်အိၣ်သးလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤတဂၤ (လၢအိးက ထီဘၢၣ် ၂၀၂၁န့ၣ်).

- လာကညီကီစဲခဲအပူ၊ ပုတဝတတ်သုဉ်ထီဉ်ဒီး ဟံဉ်ဃီတဖဉ်န့ဉ် တၢ်ကွၢ်စိအိၤလၢကလံၤကျါတၢ်ဖးဖိဒီး ပဲာ်ထံနီၤဖးအိၤသ့ဝဲန့ဉ်လီၤ. ဟံဉ်ဃီသ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ် ညီန့ဉ်အိဉ်ဝဲလၢဟံဉ်ကဝီၤလီၤလီၤဆီဆီအပူ၊ ဒီးမ့ဉ် ပုတဝတတ်သုဉ်ထီဉ် ဒ်အမ့ဉ် ကိုဒီး တၢ်ဘူဉ်တၢ်ဘါလီၤသ့ဉ်တဖဉ် အကွၢ်အဂီၢ်ဒိဉ်ဝဲ၊ အိဉ်ဒီးအလွဲၢ်တဖဉ်၊ ဒီးတၢ်သုဉ်ထီဉ်ကွၢ်ဂီၢ်န့ဉ် တၢ်သ့ဉ်ညါအိၤသ့ဝဲခိဖျါ အအိဉ်ဒီး တၢ်လီၤကွဲၤဖျါ၊ ဃိဉ် ဒီးထူဉ်စုညါတဖဉ်န့ဉ်လီၤ. လၢတၢ်ကဲထီဉ်သးအါဘျီအပူ၊ ကဘီယူဟဲလ်ဆုဉ်ကွၢ်တၢ်လီၤတၢ်ကျဲ တချုးဒီးလၢအဟဲခးလီၤဒီးတၢ် လၢဒုသဝီပူ၊ ဒီးပုသဝီဖိသ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ် တဲဖျါဝဲလၢ ကဘီယူန့ဉ် ဟဲယူလီၤဝဲ ဘူးဘူး ဒီးဟီဉ်ခိဉ်ဒုဉ်လဲာ် ဖဲအဟဲခးလီၤတၢ်အခါန့ဉ်လီၤ.
- အခဲအံၤ ပုသဝီဖိသ့ဉ်တဖဉ် ထံဉ်ဝဲလၢ ဒုသဝီပူ တမ့ဉ်လၢတၢ်ပူဖျါအလီၢ်ဘဉ်၊ ဒီးန့ဉ်ဝဲလၢ SAC တၢ်ထီဉ် ဒုးမၤအာတဖဉ် အံၤန့ဉ် မ့ဉ်ဒ်သိးကဆီဉ်တၢ်မၤနၢၤ၊ မၤအမၤသီဒီး ဒုးဃုာ်မ့ဉ်ဟးဖျါအဝဲသ့ဉ်အဃိ ပုသဝီဖိသ့ဉ် သ့ဉ်ပျံးသးဖုးတၢ်ဒိဉ်မး လၢကအိဉ်ဆိး မ့တမ့ဉ် အိဉ်သကိးလၢတၢ်သုဉ်ထီဉ်လၢ တၢ်ကွၢ်စိလီၤအိၤဖျါလၢက လံၤကျါတဖဉ်န့ဉ်လီၤ.
- ဟံဉ်ဃီတၢ်ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးဒီး ဟးဂူာ်ဟးဂီၢ်တဖဉ်လၢကီၢ်ပယီၤမ့ဉ်ထီဉ်ကလံၤထံးအပူ လၢအကဲထီဉ်ခိဖျါ SAC သုးကဘီယူ ခးလီၤတၢ်အဃိတဖဉ်န့ဉ် ဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ဘဉ်ဒိဒိဉ်ဒိဉ်မ့ဉ်မ့ဉ်လၢ ပုတဝတၢ်အဂီၢ်၊ မ့ဉ်လၢ ဟံဉ်ဃီဖိတဖဉ် ဘဉ်ဃုာ်မ့ဉ်ဟးဖျါ ကွံာ် ဒီး ပုဒုသဝီဖိတဖဉ် အတၢ်အိဉ်ဆိးလီၢ်ပိးလီၤဒီး အတၢ်ဖိတၢ်လံၤ တဖဉ်လၢ ညီန့ဉ်အဝဲသ့ဉ်သ့ဉ်ထီဉ်တ့ၢ်ဝဲ လၢအတၢ် အိဉ်မူဒိတစါညါအတီၢ်ပူန့ဉ် ဘဉ်ဟးဂီၢ်လီၤမၤကွံာ်န့ဉ်လီၤ.
- တၢ်ထီဉ်ဒုးမၤဟးဂီၢ်လၢ အိဉ်ဒီးတၢ်ပညိဉ်လီၤလီၤ မ့ဉ်ဂ့ၤ လၢတၢ်မၤအိၤတပျါတပျါနီၤစိတဖဉ်မ့ဉ်ဂ့ၤ မၤဘဉ်ဒိ ဝဲပုတဝတၢ် အိဉ်သ့ဉ်လီၤသး၊ ဒုးအိဉ်ထီဉ် ဟံဉ်ဃီဖိတဖဉ်လၢအတၢ်အိဉ်ဆိးလီၢ်လီၤမၤကွံာ်၊ ပုသဝီဖိတဖဉ် တဒီးန့ဉ်ဘဉ်လၢ ဆူဉ် ချုးတၢ်အံးတၢ်ကွၢ်ဒီး ကူဉ်သ့ပိညါလၢအရ့ဒိဉ်တဖဉ်န့ဉ်ဘဉ်၊ ဒီး ပုတဝတၢ် တၢ်ဘူဉ်တၢ်ဘါတဖဉ် အတၢ်ဘါလီၤဟးဂီၢ်လီၤမၤ ကွံာ်ဝဲန့ဉ်လီၤ.
- ဟီဉ်ကဝီၤလၢ စုကဝဲတၢ်သဘံဉ်သဘုဉ်ကဲထီဉ်ကီၢ်ကီၢ်လၢလၢတဖဉ်န့ဉ်၊ ပုသဝီဖိပာ်ဖျါထီဉ်ဝဲလၢ သုး ကဘီယူခးလီၤ တၢ်အါထီဉ်ဝဲ အဃိ ဒုးအိဉ်ထီဉ်ဝဲ တၢ်ဘဉ်ဒိဒီး တၢ်ဟးဂူာ်ဟးဂီၢ်ဒိဉ်ဒိဉ်မ့ဉ်မ့ဉ် လၢဟံဉ် ဃီတၢ်အိဉ်ဆိးလီၢ်ဒီး ပုတဝတၢ် သုဉ်ထီဉ်တဖဉ်အဖိခိဉ်၊ ဒီးတြီမၤတံာ်စ့ၢ်ကိးပုသဝီဖိတဖဉ် လၢကလဲၤဆူ အတၢ်သ့ဉ်တၢ်ဖျါလီၢ် ဒီးဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ဃုာ်မ့ဉ် ဟးဖျါန့ဉ်လီၤ.
- လၢတၢ်ကဲထီဉ်သးတနီၤအပူ၊ ပုသဝီဖိတဖဉ်ပာ်ဖျါထီဉ်ဝဲလၢ SAC ကွံာ်လီၤမျိဉ်သ့ဉ်လၢ အဒုသဝီဟီဉ်ကဝီၤ၊ ဒီးမၤဟးဂီၢ် ကွံာ်အဝဲသ့ဉ်ဟံဉ်ဃီ၊ ဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်ဃုာ်မ့ဉ်ဟးဖျါ၊ ဝံၤအလီၢ်ခဲ ဟ့ဉ်န့ဉ်ကွံာ်ဝဲတၢ်အိဉ်ယၢၤတဖဉ်၊ ဒီးန့ဉ်လီၤပၤဝဲသဝီတဖဉ်၊ ဒီးတ့ထီဉ်ဝဲ တစါတလီၢ် သုးကလၢတဖဉ်ဖဲန့ဉ်လီၤ.

တၢ်ဂီၢ်တဘျီအံၤ ဘဉ်တၢ်ဒိန့ဉ်အိၤဖဲ လၢအုဉ်ဉ် ၂၀၂၃ နံဉ် ဖဲ နတ--- သဝီ, နိဉ်ဖိကရူၢ်, ကိးတ ရဲးကီၢ်ဆဉ်, ဒုပုဉ်ယာ်ကီၢ်ရဲးန့ဉ်လီၤ. တၢ်ဂီၢ်အံၤ ပာ်ဖျါဝဲ ပုကညီဘျီထံတၢ်ဘါလွၤသရိဉ်တဖျါ လၢ တန---သဝီပူ, ဘဉ်တၢ်မၤဟးဂီၢ်ကွံာ်အိၤခိ ဖျါ SAC သုးကွံာ်လီၤမ့ဉ်ပိလၢ ကဘီယူပူ ဖဲလၢ အုဉ်ဉ် ၁ သီ, ၂၀၂၃ နံဉ်န့ဉ်လီၤ. ကဘီယူခးလီၤ တၢ်တဘျီအံၤ မၤဟးဂီၢ်စ့ၢ်ကိး ဒုသဝီကွံာ်တၢ်သ့ဉ် ထီဉ်တဖျါဒီး ပုသဝီဖိအဟံဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီၤ. (တၢ်ဂီၢ်- KHRG)

- ကဘီယူခးလီၤတၢ်အံၤ မၤဘဉ်ဒိတံာ်တံာ်ဝဲ ဟံဉ်ဃီဖိဒီး ပုတဝတၢ်တဖဉ်အတၢ်အိဉ်မူ မ့ဉ်လၢပုသဝီဖိတဖဉ် ကွၢ်ဆၢဉ်မံဉ် ဘဉ်ဒီး တၢ်သံတၢ်ပုာ်ဃုာ်ဒီးပုလၢအအဲဉ်ဝဲတဖဉ်ဒီးတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ လၢပုတဝတၢ်သုသကိးတ့ၢ်ဝဲတဖဉ် ဘဉ်ဟးဂူာ်ဟးဂီၢ်, ဒီး ဟံဉ်ဃီဖိ, ပုတဝတၢ်ဖိသ့ဉ်တဖဉ်ဘဉ်လီၤမ့ဉ်လီၤဖး ကဲထီဉ်ဝဲသးအါခါန့ဉ်လီၤ. SAC သုးတၢ်ခးလီၤကဘီယူအံၤ မၤဘဉ်ဒိ ဝဲ ပုတဝတၢ်လဲၤထီဉ်လဲၤထီအကျါကျဲ ဒ်အမ့ဉ် တၢ်ဆိဉ်ထွဲပိာ်မ့ဉ်အတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲ, တၢ်ကူဉ်ဘဉ်ကူဉ်သ့, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချုး တၢ်မၤစၢၤတဖဉ်, တၢ်လဲၤထီဉ်ကွၢ်လီၤ ဒီးတၢ်လုာ်အိဉ်နီၢ်ခိသးသမူကျါကျဲတဖဉ်န့ဉ်လီၤ. ကဘီယူခး လီၤ တၢ် အတၢ်မၤဘဉ်ဒိ အဒိဉ်ကတၢ်န့ဉ်မ့ဉ်ဝဲ သဝီဖိဘဉ်ဃုာ်ကွံာ်သတူၢ်ကလံာ်ဒီးလီၤမ့ဉ်လီၤဖးကွံာ်,အါစုအါဘျီန့ဉ် အဝဲ သ့ဉ်ကရဲဉ်ကျဲမၤဘူဉ်ထီဉ်က့ၤ ပုလၢအအဲဉ်ဝဲအဂီၢ် ဒီးအဝဲသ့ဉ်ကဒဲကဒဲအဂီၢ် ဒုဉ်လဲာ်တန့ဉ်ဝဲဘဉ်.
- သဝီဖိတဖဉ် ကွၢ်ဆၢဉ်မံဉ်ဒီး တၢ်လုာ်အိဉ်နီၢ်ခိသးသမူ တၢ်တၢ်ဒိဉ်ဒိဉ်မ့ဉ်မ့ဉ် ဖဲ SAC သုးကဘီယူ ခးလီၤတၢ်လၢ အစံဉ်

လီာ်ခူးလီာ်, တာ်သ့ာ်တာ်ဖျးဒီး ဆာ်ဖိကီာ်ဖိအိာ်ဆာ်အလီာ်တဖာ်အခါ, တကးဒီးဘာ် ကျိချဲမျိာ်သ့ာ်ဒီးမ့ာ်ပိာ်လီာ်လံးလံးတပိာ်ဖးထီာ်တဖာ်အိာ်တ့ာ်, ဒီးတာ်ပီးတာ်လီာ်ခိာ်သ့ာ် ဒ်အမ့ာ် လ့ာ်ကဟာ် ထူစံာ် (လိာ်ထဲး), သိလ့ာ်ယီာ် မ့တမ့ာ် တာ်ထူစံာ်ပီး လီာ်တဖာ်ဟးဂီၤကွံာ်ဝဲစ့ာ်ကီးန့ာ်လီၤ.

- ပုၤသဝီဖိအါဂၤ ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလၢ ခီဖျါ SAC ကဘီယူၤခးလီၤတာ်အံၤအယိာ် ဒုးကဲထီာ်တာ်ဘာ်ယိာ်ဒိာ်ဒိာ်မ့ာ်မ့ာ်လၢ တာ်သ့ာ် တာ်ဖျးအိာ်အလီာ်တဖာ်အဝဲသ့ာ် ကသ့ာ်တာ်ဖျးတာ် တညီလၢၤဘာ်, သဝီဖိတနီၤပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလၢ တုၤဒဲာ်လဲာ်ဘာ်ပတုာ် ကွံာ် တာ်ဖဲးတာ်မၤခဲလၢာ်န့ာ်လီၤ. ခီဖျါလၢကဘီယူၤတာ်ခးလီၤတာ်အယိာ်, သဝီဖိတနီၤ ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလၢ တာ်လီၤဘာ်ယိာ်အိာ်ဝဲ ဘာ်ဆာ် ဒ်သိးအဝဲသ့ာ် သုတသ့ာ်ဝဲလီၤဒိတဂ့ၤအဂီၢ် ဘာ်ဖဲးမၤသ့ာ်ဖျး ဒီးတာ်န့ာ်လီၤ.
- သဝီဖိသ့ာ်တဖာ်ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလၢ ကဘီယူၤခးလီၤတာ်အယိာ် လၢတာ်လဲၤထီာ်က့ၤလီၤအဂီၢ်ကီၤခဲထီာ် ဒီးလၢမ့ာ်ကျိၤဝဲကွံာ်တာ် ဆါတာ်ပုၤတကပၤစ့ာ်ကီး တြီမၤတံာ်တံာ်ဝဲ သဝီဖိလၢ ကလဲၤပုၤတာ်ဆါတာ်န့ာ်လီၤ. သဝီဖိအါဂၤပာ်ဖျါထီာ်စ့ာ်ကီးဝဲ လၢ တကီးတာ်ခဲတဖာ်အံၤအမဲာ်ညါ တာ်ပုၤကလံာ်ဒိာ်ထီာ်အယိာ် ဒုးကဲထီာ်ဝဲ တာ်အိာ်တက့ၤအိတလၢလီၤကဝီၤအပူၤစ့ာ်ကီးန့ာ်လီၤ.

အဆၢဒိာ် ၂.၃- ကဘီယူၤခးလီၤတာ် မၤဘာ်ဒိက့ၤ နီၢ်သးဂ့ၢ်ဝီဒီး တာ်တူၢ်ဘာ်ခိာ်ဘာ်တဖာ်

- ကဘီယူၤခးလီၤတာ်လၢ ကညီကီာ်စဲာ်ပုၤ စးထီာ်လၢ ၂၀၂၁ နံာ် သုးဟံးန့ၢ်ဆူာ်ထံကီာ်တာ်စိကမီၤအဆၢကတီၢ်န့ၢ်, ဒုးကဲ ထီာ်ဝဲ တာ်ဂ့ၢ်ကီၤအတာ်ပိာ်ထွဲ ဒိာ်ဒိာ်မ့ာ်မ့ာ်လၢ သဝီဖိတဖာ် အနီၢ်သးဂ့ၢ်ဝီဒီး တာ်တူၢ်ဘာ်ခိာ်ဘာ်တကပၤ န့ၢ်လီၤ. ခီဖျါ ကဘီယူၤခးလီၤတာ် အံၤ ကဲထီာ်သးသတူၢ်ကလၢာ်ဒီး ဟဲစိာ်ဝဲတာ်သံတာ် ပုၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်, ဒီးဒုသဝီတာ်သ့ာ်ထီာ် ဘာ်ဒိဟးဂီၤ တဖာ်အါအယိာ် သဝီဖိတူၢ်ဘာ်ဝဲ ပုၤဒီးတာ်သ့ာ်ဖိာ်သးဖိာ်, ပာ်ဃုာ်ဒီး တာ်ပျံၤတာ်ဖုး, တာ်ဖုးသံပျီၢ်ဂီၤ, တာ်သ့ာ်အုးသးအုး, တာ်လီၤမ့ာ်လီၤဖးဒီး တာ်သ့ာ်ဒိာ်သးဖျိးတဖာ်န့ၢ်လီၤ.

“တာ်ကတီၢ်အဖျါလၢကပာ်ဖျါထီာ် ယတာ်ပျံၤတာ်ဖုးလၢယတာ်ဘာ်အီၤဖဲ တာ်ကဲထီာ်သးအခါန့ၢ် တအိာ်နီၢ်တဖျါာ် ဘာ်. တုၤလၢအခဲအံၤန့ၢ် ယတာ်ဘာ်ဒီး. ယမ့ာ်ဟူကဘီယူၤဟဲသီာ်န့ၢ် ယဖုးဘာ်ယသးလၢတာ်တနီၢ်သ့ာ်နီၢ်သး အပူၤဒီး လီၤ.” နီၢ်ဂမၤ---, ကညီဖိလၢအဒိသဒါဝဲပုၤဟီာ်ခိမိခွဲးယာ်တဂၤ လၢအလဲၤခီဖျါဘာ် ကဘီယူၤ ခးလီၤတာ် ဖဲမ့ာ်တြီၢ်ကီၢ် ရ့ၢ်အပူၤပာ်ဖျါထီာ်ဝဲန့ၢ်လီၤ.

- SAC သုးသ့ဝဲ တာ်ခးလီၤတာ်ဒီးကဘီယူၤ - လီၤဆီဒဲာ်တာ် သ့ဝဲဒ်တာ်ဒုးကျိၤကျဲလၢအသီဒီး အနးဒိာ်ထီာ် ကွံာ်ကွံာ် အဖိခိာ် - သဝီဖိသ့ာ်တဖာ်ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ာ်ပျံၤတာ်ဖုး တာ်ဒိာ်ထီာ်န့ၢ်လီၤ. သဝီဖိ ညီန့ၢ် ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလၢ အပျံၤတာ်ဖုးတာ် ဒိာ်ဒိာ်မ့ာ်မ့ာ်, ကနိးကစ့ာ်ဒီး တုၤဒဲာ်လဲာ်ဘိးထီာ်ဒီးအသ့ာ်အိာ်စ့ာ်ကီး ခီဖျါလၢ ကဘီယူၤခးလီၤတာ်အယိာ် အတာ်ပျံၤတာ်ဖုးဒီး တာ်ကီာ်တာ်ဂီၤအိာ်ထီာ်ဝဲအါဒိာ်မးန့ၢ်လီၤ.
- တာ်အုာ်သးအိာ်ဝဲအါမးလၢကဘီယူၤခးလီၤတာ်အံၤ န့ၢ်ဒွဲအသးတုၤဒဲာ်လဲာ် သဝီဖိအါဂၤ ဖုးသံပျီၢ်ဂီၤလီၤတီၢ် ဖဲတဘျီလၢလၢ လၢ အထံာ်ဝဲ မ့တမ့ာ်နီၢ်ဟူဝဲ ကဘီယူၤဟဲအသီာ်န့ၢ်, မ့ာ်အမ့ာ်ကမ့ာ်ဖိဒီးဝဲခါ သုးကဘီယူၤခးလီၤန့ၢ်ပျံၤဘာ်ဝဲ ခဲလၢာ်န့ၢ်လီၤ.
- သဝီဖိအါဂၤပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ာ်အိာ်လၢတာ်ပျီၢ်သီကီၢ်ဂီၤအပူၤထီာ် လၢကဘာ်အိာ်ခူသ့ာ်, ဒီးအိာ်ဂါာ်တပာ်ဝဲ ဒ်သိး ပယီၤသုးကဘီယူၤ သုတထံာ်စိအါတဂ့ၤအဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. တာ်မၤအသးတဖာ်အံၤ ဆီာ်ထွဲဝဲ ပုၤသဝီဖိအတာ် ထံာ်တာ်ဆိကမိာ် လၢ အဝဲသ့ာ်ဘာ်တာ် ပညိာ်ထီၤဒါအါလီၤလီၤ ဒီး တာ်အိာ်သးတဖာ်အံၤ မၤဘာ်ဒိက့ၤအဝဲသ့ာ် တာ်အိာ်မ့ာ်ဆိးပၤ ခီဖျါ အတြီမၤတံာ်တံာ် တာ်လဲၤထီာ်က့ၤလီၤ သဘျုး ဒီးတာ်အိာ်မ့ သဘျုးအခွဲးယာ်န့ၢ်လီၤ. ပိာ် ထွဲထီာ်အခဲလၢ, ပုၤသဝီဖိတနီၤ ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလၢ အမံတန့ၢ်ဘာ်ဒီး အဝဲသ့ာ်ဘာ်မံ ဝဲဘူးဒီး တာ်ပူၤ လၢအခူာ်ဃာ်ဝဲလၢကအိာ်ခူ သ့ာ်အဂီၢ် မ့တမ့ာ် ဘာ်မံဝဲလၢ တာ်ပူၤမ့ာ်ဂ့ၤ တာ်ပူၤအခိာ်ထိးမ့ာ်ဂ့ၤ, ဒီးသန့ထီာ်သးလၢ ကဘီယူၤခးလီၤတာ် အတာ်လီၤဘာ်ယိာ်အိာ် ထဲလဲာ်ထဲလဲာ်အဖိ ခိာ်န့ၢ်လီၤ.
- သဝီဖိလၢ ကညီကီာ်စဲာ်ပုၤတဖာ် ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲ အသးတာ်တူၢ်ဘာ်ကလုာ်ကလုာ် ဘာ်ဃးဒီး ကဘီယူၤ ခးလီၤတာ်အဖိခိာ်, ဒ်အမ့ာ် တာ်သ့ာ်အုးသးအုး, တာ်ဘာ်မိာ်ဘာ်မးဒီး တာ်မ့ာ်လၢတအိာ်လၢဘာ် တဖာ်န့ၢ်လီၤ. တာ်တူၢ်ဘာ်သ့ာ်တဖာ်အံၤန့ၢ် ပာ်ဖျါထီာ်ဝဲလၢ အမ့ာ်တာ်တူၢ်ဘာ်လၢပုၤဒိဒုာ်ဒိထၢအဂီၢ်, ဖဲအဝဲသ့ာ်ပာ်ဖျါထီာ်အ တာ်ဘာ်ယိာ်လၢပုၤဂၤအအိာ်အတက့ၢ် တာ်သ့ာ်ဘာ်ဖိာ်သးဘာ်ဖိာ် ခီဖျါ ကဘီယူၤခးလီၤတာ် တကးဒီးဘာ် လၢတာ်အံၤအယိာ် ဒုးအိာ်ထီာ်ဝဲ တာ်သံတာ်ပုၤ, တာ်ဟး ဂ့ၢ်ဟးဂီၤ, တာ်လီၤမ့ာ် လီၤဖး, ဒီးလၢကဒီးသဒါလိာ်အသးဖဲ ကဘီယူၤဟဲခးလီၤတာ်အခါ တသ့ဘာ်န့ၢ်လီၤ.
- SAC အတာ်မၤတတီၢ်တြီဘာ်ဃး အဟဲခးလီၤတာ်ဒီးကဘီယူၤအံၤ ညီန့ၢ်ဘာ်တာ်ပာ်ဖျါထီာ်အါပုၤဒီး တာ်သးအုး, ဘာ် မိာ်ဘာ်မး, ဖဲဆၢကတီၢ်လၢ သဝီဖိလၢအတာ်ကမာ်တအိာ်နီၢ်တမံတဖာ် ဘာ်သံကလီကွံာ်ဝဲဒီး ဒုသဝီတာ်သ့ာ် ထီာ်သ့ာ် တဖာ်ဘာ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤဝဲန့ၢ်လီၤ.

အဆာဒိပ် ၂.၄. တာ်ဃုာ်မုံဟးဖျိး ဒီဖျိပယီသးခးလီတၢ်ဒီးကဘီယူ

- ပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ် ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲထီၣ်ဘိလၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ဃုာ်မုံဟးဖျိး အတၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်သ့ၣ်န့ၣ်မ့ၢ်ဒိသိး ကဃုာ်ပူၤ ဖျိးအသးလၢ ကဘီယူခးလီတၢ်အဂီၢ်, ဒီးလၢကဘီယူခးလီတၢ်အတၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး လၢတၢ်ဃုာ်မုံ ဟးဖျိးအလီၢ် ဒီးတၢ်ဘၣ်ဒိပိာ် ထွဲအဂၤလၢကပိာ်ထွဲထီၣ်အခံတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တာ်ဃုာ်မုံဟးဖျိးထဲတန့ၢ်န့ၣ် ဟ့ၣ်ဒိးအခွဲးလၢပုၤသဝီဖိတဖၣ် ကလဲၤဆူအတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျိးလီၢ်ဒီး တၢ်ဖဲး အိၣ်မၤအိၣ်လီၢ် ဘၣ်ဆၣ်, ပုၤသဝီဖိလၢအဘၣ်ဃုာ်မုံဟးဖျိးလၢမ့ၢ်န့ၣ် အါဘျီတဖၣ်န့ၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲ တၢ်ကီတၢ်ခဲဒိအမ့ၢ် တၢ်လီၤဘၣ် ယိာ်လၢကဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး မ့တမ့ၢ် ဘၣ်သံဒီဖျိ ကဘီယူခးလီတၢ် ဖဲအဝဲ သ့ၣ်က့ၤဆူအသဝီပူၤ မ့တမ့ၢ် စံာ်လီၢ်ခးလီၢ်အ ပူၤ လၢမ့ၢ်ဆါဒိအဆၢကတီၢ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်ဘၣ်ယိာ်အိၣ်လၢ အဝဲသ့ၣ်ကဘၣ်တၢ်ဖိၣ်န့ၢ်အိၣ်ဒီး မၤသံအိၣ်လၢ SAC သးလၢအ ဟူးဂဲၤလၢခိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဂီၤတဘျီအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒိန့ၢ်အိၣ်ဖဲ လၢအ့ၢ်ဖျိၣ် ၂၀၂၁ နံၣ်ဖဲ လုက အိပူၤတတီၤလၢ လူၤသီကီၢ်ဆၣ်, မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရ့ၣ်, ဖဲပုၤသဝီဖိလၢ ဒုၣ်ဘူးနီၣ်ဟီၣ် ကဝီၤ, ပုက့ၤကရူၢ် တဖၣ်လဲၤအိၣ်ခူသ့ၣ်ဝဲ ဒီဖျိ SAC သးကွံာ်လီၤကဘီယူမ့ၢ်ပိာ်ဖဲ လၢမးရူး ၂၇ သီ, ၂၀၂၁ နံၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဂီၤအံၤပာ်ဖျါဝဲ ပိာ်မုာ်သးပုၤတဂၤ, လၢအသးနံၣ်အိၣ် ၁၀၀ ဘျီ န့ၣ် ဘၣ်ဃုာ်မုံဟးဖျိးဒီး အိၣ်ကဒုဝဲဖဲ လုကအိပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ် လီၤ. (တၢ်ဂီၤ- KHRG)

- ဖဲတၢ်ခးလီၤကဘီယူကဲထီၣ်တူၢ်ရဲၣ်အသး ကိးမုၢ်နံၤ မ့တမ့ၢ် ဖဲသးဂ့ၢ်ဝီတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအိၣ်ကီၢ်ကီၢ်ဂီၤဂီၤအဖၤမ့ၢ်, ပုၤသဝီဖိ တဖၣ် ညီၣ်န့ၢ်ဘၣ်အိၣ်ခူသ့ၣ်ဝဲလၢတၢ်ဃုာ်မုံဟးဖျိးအလီၢ်အါန့ၢ်အါသီန့ၣ်လီၤ. တၢ်တၢ်တၢ် လၢအအိၣ် ထီၣ်ဒီဖျိ တၢ်ဃုာ်မုံဟး ဖျိးတစါတလီၢ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ဝဲ တၢ်တဂၢ်တကျၢၤဒီး တၢ်လီၤဘၣ်ယိာ်ဘၣ်ဃး ကဘီယူခး လီၤတၢ်အိၣ်အါထီၣ်, ဒီးတၢ်အိၣ် ဆိးလီၢ်ဖျိာ်ဖျိာ်ယာ်ယာ်ဒီး တၢ်အိၣ်တၢ်အိတလၢတလီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤသဝီဖိတန့ၢ် ဘၣ်ဃုာ်မုံဟးဖျိးဝဲဖးယံာ်ဖးထၢ ဒီဖျိ ကဘီယူခးလီၤတၢ်ကဲထီၣ်ဒိးအသးကွၢ်ကွၢ်ဒီး သးဂ့ၢ်ဝီတၢ် ဟူးတၢ် ဂဲၤတဖၣ်အိၣ်ဒိးဝဲ ဒိအမ့ၢ် SAC သးဖိတဖၣ်ဟူးဂဲၤ မ့တမ့ၢ်အိၣ်ဒိးဝဲလၢလီၢ်ကဝီၤပူၤ, မ့တမ့ၢ် စုကဝဲလီၢ် လံၤလၢတပိာ်ဖးထီၣ် ဒိးတဖၣ် အိၣ်လီၤတဲာ်က့ၤလၢဒုသဝီပူၤ, တၢ်လီၤဘၣ်ယိာ် ဘၣ်ဃးကဘီယူခးလီၤတၢ်အိၣ် ထီၣ်ဒိး အိၣ်ကဒိကဒါ, ဟံၣ် ဃီဒီးတၢ်ဖဲးအိၣ်မၤအိၣ်လီၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤကညီၣ်ဂီၢ်မ့ၢ်တဖၣ် ဘၣ် ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဝဲ တၢ်ဃုာ်မုံဟးဖျိးယံာ်ဖး ထၢ အယိာ်ပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ ကဘီယူခးလီၤတၢ်အတၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤသဝီဖိ အတၢ်သဘျီဒီး တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ဒီဖျိလၢ တၢ်ဃုာ်မုံဟးဖျိးလီၢ်အပူၤ တၢ်အိၣ်သးတဂၢ်တကျၢၤဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးဘၣ်ပုၤသဝီဖိလၢ တၢ်ကပညိၣ် ထီၣ်ဒုးဘၣ်ဖုး အဝဲသ့ၣ်အယိ, ပုၤသဝီဖိတဖၣ်န့ၣ်ညီၣ်န့ၢ်တဲဖျါထီၣ်ဝဲလၢ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်သးအလီၢ်တတီၤဝဲတတီၤ န့ၣ်လီၤ.
- ကီၢ်ပယီၤမ့ၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤ တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢအလီၢ်တအိၣ်နီတတီၤဘၣ် ဒီဖျိလၢ ကဘီယူခးလီၤတၢ်အယိ, ကျဲတၢ်ဃု ထၢအိၣ်ဒုၣ်ထဲလၢ ကဃုာ်ထီၣ်ဆူ ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤလၢကီၢ်ကီၢ်တဲာ်အပူၤ မ့တမ့ၢ် ဆုၤဖိဒိဖိသ့ၣ် ဆူ ကီၢ်တဲာ်ကီၢ်ဆၢ သးလီၢ်သးကျဲအကီၢ်တဖၣ် ဒိအမ့ၢ် တမ---ဝုၢ် ဒီး တဒ--- (ဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲကဝီၤ), လၢအအိၣ်လၢ လၢဟ့ၤ ကဝီၤ ဒီးမဲာ်ပီးစီး တၢ်ပဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်, လၢတၢ်အိၣ်သးတစါတလီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ် ကတီၢ်ယံာ်အဂီၢ်မ့ၢ်ဂ့ၢ်န့ၣ် လီၤ. ဒဲလဲၣ်ဂ့ၢ်, ပုၤသဝီဖိပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်တၢ်တၢ်အိၣ်လၢကီၢ်ကီၢ်တဲာ်အပူၤဘၣ်ဃး တၢ်ကွၢ်တလီၤဒီး တၢ်ဆုၤ က့ၤကဒါက့ၤန့ၣ်လီၤ.
- လၢတၢ်ဃုာ်မုံဟးဖျိးအပူၤ, ပုၤသဝီဖိပာ်ဖျါထီၣ်ဝဲတၢ်တၢ်တၢ်အိၣ်အမ့ၢ်တဖၣ်ဘၣ်ဃးဒီး တၢ်အိၣ်ကဒုလီၢ် ဒီးတၢ် လိာ်ဘၣ် အရ့ၤဒိၣ်နီၢ်နီၢ်တဖၣ် တအိၣ်လၢအိၣ်ပုၤဘၣ်, တၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်အါထီၣ်, တၢ်ဘၣ်အိၣ်လၢ တၢ်ပလီၢ်ပဒိထီၣ် ဒီး တၢ်ပာ်ခူသ့ၣ်သးဒီးမၤစုၤလီၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်, တၢ်ကီတၢ်ခဲလၢကလုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမ့, တၢ်အိၣ်တၢ်အိဒီး မ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ် တၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၢတအိၣ်, တၢ်တၢ်တၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီး တၢ်တြီၤမၤ တံာ်တံာ်တဖၣ်လၢ ပုၤတဝါတၢ်အိၣ်မ့ၢ် အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- တာ်သဘံသဘုဒီး ကဘီယူခးလီၤတာ်လၢ ကညီကီၤစဲၣ်အပူၤအံၤ မၤဘၣ်ဒိပိၣ်ထွဲစ့ၣ်ကီး မုၣ်ခွါတာ်အိၣ်သး လၢ ပိၣ်မုၣ် ပိၣ်မၤဒီး ပိၣ်ခွါတဖၣ်အဖိခိၣ်, ဒီးတာ်အံၤမၤနးဒိၣ်ထီၣ်ပဲ ပုၤလၢအတူၤဘၣ်တာ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးညီတဖၣ် တာ်အိၣ်မူ, မုၣ်ခွါအမူ ဒါတဖၣ်အဖိခိၣ်, ဒီးဒုးအိၣ်အိၣ်ထီၣ်ပဲတာ်တၢ်အသီသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ- ပိၣ်မုၣ် သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ညီန့ၣ်မုၣ်ပဲပုၤအံးထွဲ ကွၢ်ထွဲဖိဒိဖိသ့ၣ်ဒီး ပုၤသးပုၤတဖၣ်, ဘၣ်ဆၣ် အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ကဲထီၣ်က့ၤစ့ၣ်ကီး ပုၤလုၢ်အိၣ်လုၢ်အိၣ်အဟံၣ်ဖိယီဖိအခိၣ်သ့ၣ် တဂၤ ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်အိၣ်ကဲက့ၤအခါ, တဒီးန့ၣ်ဘၣ်လၢတာ်ဆီၣ် ထွဲမၤစၢၤလၢဘၣ်အခါ ဒီးဖဲအဝဲသ့ၣ်ကဲထီၣ်မိၣ်ထဲ တဂၤလၢဘၣ်ကွၢ်ထွဲက့ၤအဟံၣ်ဖိယီဖိအခါန့ၣ်လီၤ.

“ပအိၣ်ဒီးတာ်စုၤလီၤခိၣ်ခိၣ်, ပဘုၣ်ထိးတဒု, ဖဲပဘၣ်ဃုၢ်ထီၣ်ကွၢ်န့ၣ်, ပပာ်တၢ်ပဲပုၤပိၣ်ခွါတဖၣ်ဒိန့ၣ်. အဝဲသ့ၣ်တခီ ဃုၢ် ထီၣ်ကရီကဒးသ့, ပဝဲဒု ပအိၣ်ဒီးပဖိဆံးအယိ, ပဃုၢ်ထီၣ်ဆိကွၢ်လီၤ.” နီၣ် ဂတ---, ပိၣ်မုၣ်ကရၢခိၣ်န့ၣ်တဂၤလၢတာ် အိၣ်ဖျိၣ်အပူၤဖဲ နီၣ်တကီကရၢ, နီၣ်တကီကီၤဆၣ်, ဒူပျၢ်ယာ်ကီၤရ့ၣ်.

- ပုၤသ့ၣ်ကုသးပုၤတဖၣ်, ပုၤမိၣ်ဒါဒီး ပုၤမၤစၢၤလၢအိၣ်ဒီးနီၣ်ခိကွၢ်ဂီၤတာ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ် လၢကညီကီၤစဲၣ်အပူၤ ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ် တာ်ကီတာ်ခဲလီၤလီၤဆီဆီခိၣ်ဖျိ လၢတာ်သဘံသဘုဒီး တာ်ခးလီၤကဘီယူတဖၣ်အယိန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ် ဟူးဂဲၤတသ့တ ညီဘၣ် ဒီးတာ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့တာ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ် မၤကီဒိၣ်ထီၣ်အတာ်အိၣ်မူဒီး အဝဲသ့ၣ်လဲၤဆူတာ် ပုၤဖျဲးအလီၤကီခဲဝဲန့ၣ်လီၤ. တာ်မၤဟးဂီၤဆူၣ်ချ့တာ်သ့ၣ်ထီၣ်ပိးလီတဖၣ် ဒီးတာ်တြီမၤတံာ်တံာ်ဆူၣ်ချ့တာ်မၤစၢၤ ကျိၤကျဲတဖၣ် မၤကီထီၣ်စ့ၣ်ကီးအဝဲ သ့ၣ်ခွဲးယာ်လၢကဒီးန့ၣ်ဘၣ် ကသံၣ်ကသီတာ်မၤစၢၤ, ဒီးမၤနးဒိၣ်ထီၣ်အဝဲ သ့ၣ်တာ်အိၣ်မူလၢအဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးညီအံၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲတာ်ဃုၢ်မုၣ်ဖျဲးအလီၤန့ၣ်, တာ်လိၣ်ဘၣ်အရ့ဒိၣ်လီၤဆီ တဖၣ်ညီန့ၣ်တအိၣ်ဝဲဘၣ်, အယိ ဒုးအိၣ်အါထီၣ်ပဲ တာ်ပာ်လီၤဆီ ကွၢ်ပုၤဒီးတာ်ကွၢ်ကဟံၣ်ပုၤန့ၣ်လီၤ.
- လၢကဘီယူခးလီၤတာ်အမဲၣ်ညါ, ပုၤသဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲၣ်ဝဲဒီး တာ်မၤပယွဲပုၤဂ့ၢ်ဝဲခွဲးယာ်အါခါဂီၢ်ဂီၢ် လၢစုကဝဲ တာ်သဘံသဘုဒီးအကတီၢ်, ဒိအမုၢ် တာ်ဖိၣ်န့ၣ်ဆူၣ်သ့, တာ်ဖိၣ်ဒုးယာ်နီၤစါ, တာ်မၤလီၤမၤန့ၣ်ဆူၣ်ပုၤ ကညီ, တာ်မၤဆါပယွဲ, ဟီၣ်လၢမုၣ်ပိၣ်ဒီး စုကဝဲလီၤလံၤအိၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဆၢဒိၣ် ၄. ပုၤသဝီဖိတဖၣ်အတာ်ထံၣ်ဒီး တာ်ဃုထီၣ်တဖၣ်

- ပုၤသဝီဖိလၢတာ်မၤတာ်ထံၣ်လိၣ်သံကွၢ်ဒီးအီၤလၢလံာ်တာ်ပာ်ဖျါတဘုၣ်အံၤအဂီၢ်တဖၣ်န့ၣ် န့ၣ်ဝဲလၢ SAC သုး တာ်ခးလီၤက ဘီယူလၢ ကမျၢ်တဖၣ်အဟီၣ်ကဝီၤအံၤမုၢ်တာ်လၢ အကမၣ်ဝဲဒီး တဖိးသဲးဘၣ်, ဒီးဃုထီၣ် ဝဲလၢ တာ်ကပဲာ်ထံနီၤဖးမၤ လီၤဆီ သုးအတာ်ခးပညိၣ်အလီၢ် ဒီးမိၣ်သဝီတဖၣ်, ပုၤတဝါတာ်သ့ၣ်ထီၣ်တဖၣ် သု တကဲထီၣ် တာ်ခးပညိၣ်အလီၢ်လၢ တာ် ထီၣ်ဒုးသုးအပူၤတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.
- ပုၤသဝီဖိတဖၣ် ဃုထီၣ်ကီးထီၣ်ဝဲလၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဖျါပုၤတဝါတဖၣ်, ပုၤဃုဒီးတာ်ကရၢကရီလၢ UN ဘီမုၢ်စၢၤဖျိၣ်ကရၢ အ ပူၤတဖၣ်, လၢကမၤကတၢ်ကွၢ် သုးမိၣ်စီရီၤသန့အံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဃုထီၣ်ဝဲလၢ ထံဂုၤကီၢ်ဂၤပဒိၣ်ပပုၤသ့ၣ်တဖၣ် သုတ မၤသကိးတာ်ဒီး သုးမိၣ်စီရီၤလၢတဂ့ၤ, ဒီးကထုးကွၢ်အတာ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤ သုးမုၢ်ဒိၣ်အဂီၢ်န့ၣ် လီၤ.
- ပုၤသဝီဖိတဖၣ် တအဲၣ်ဒီးဃုၢ်မုၣ်ဖျဲးဒီး ကဲထီၣ်ပုၤဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဖိတဖၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တအဲၣ်ဒီး ဒီးသန့အ သးလၢပုၤ ဂုၤပုၤဂၤတာ်ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤဘၣ်, ဘၣ်ဆၣ်လၢတာ်အိၣ်သးအံၤအဖိခိၣ် အဝဲသ့ၣ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲဂ့ၢ်ဂီၢ်အူတာ်ဒီး သဒါတာ်မၤစၢၤတပ ယုၢ်ဃီနီၢ်နီၢ်လၢ ဟီၣ်ခိၣ်ဒိဖျါပုၤဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးတဖၣ်အအိၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤသဝီဖိတဖၣ် တဲဖျါထီၣ်ဝဲလၢ ခီဖျါအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတာ်တြီမၤတံာ်တံာ်လၢ ကဟံၣ်ဖျါထီၣ်တာ်မၤဘၣ်ဒိ ပုၤဂ့ၢ်ဝဲခွဲး ယာ်အဂ့ၢ် အယိ, ကရၢဘၣ်ထွဲတဖၣ်, ဒီးပုၤဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးတဖၣ် ကဘၣ်ပာ်ဖျါထီၣ်န့ၣ်ဝဲ ပုၤသဝီဖိလၢကညီကီၤ စဲၣ်တဖၣ်အတာ်လဲၤ ခီဖျါအဂ့ၢ်အကျိၤ, ဒီးတဲန့ၣ်ခဲးစၢၤတာ်လၢ အဝဲသ့ၣ်တာ်ခွဲးယာ်အဂီၢ်ဒီး ဒီးသဒါစၢၤအီၤဒိသိး တာ်မၤပယွဲသုတအိၣ်လၢခါဆူညါ တဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤသဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ယိၣ်ကီၢ်ဂီၤတာ်ဒိၣ်မးဘၣ်ဃး တာ်သဘံသဘုဒီးအဂ့ၢ်ဒီး တာ်ထီၣ်ဒုးမၤဟး ဂီၤလၢတဖိးမိဒီး သဲးတ ဖၣ်အံၤ တအိၣ်ဒီးတာ်ဟံးမူဟံးဒါဘၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ပုၤသဝီဖိတနီၤ ပာ်သ့ၣ်ပာ်သးဝဲလၢ တာ်ထီၣ်ဒုးမၤ ဟးဂီၤတဖၣ်အံၤ မုၢ် တာ်မၤလၢအဘၣ်တာ်တြီဃာ်အီၤ, ဒီးကိးထီၣ်ဝဲလၢ ဟီၣ် ခိၣ်ဒိဖျါပုၤဘၣ်ထွဲဘၣ်ဃးတဖၣ် ကဟံးထီၣ်ဂ့ၢ်ဝဲလၢ သုးမိၣ်စီရီၤ တာ်ဟံးက့ၤမုၢ်ဒါလၢအတာ်မၤကမၣ်ကွီၢ်မုၢ် အဖိခိၣ်ကအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤသဝီဖိတဖၣ် မုၢ်လၢဝဲလၢ သုးမိၣ်စီရီၤသန့အံၤကကတၢ်ကွၢ်ဝဲ, SAC ကထုးလီၤကွၢ်အသုးမုၢ်တဖၣ် အဟီၣ်က ဝီပုၤ, ဒီး မၤကတၢ်ကွၢ်တာ်ခးလီၤကဘီယူတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးက့ၤဆူ အဒုသဝီလီၢ်, အိၣ်ဃုာ်ဆိး ဃုာ်က့ၤဒီးအဟံၣ်ဖိ

ဃီဖိတဖဉ်, မၤကောအတၢ်လုာ်အိဉ်နီၤခိသးသမူတၢ်မၤတဖဉ်ဒီး အိဉ်မူကွၢ်ပုၤဒီးတၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ် ဒီးတၢ်သဘျူန့ၢ်လီၤ.

“မ့ၢ်ပုၤလၢအထီၤဒါပယီၤခိဉ်နီၤပဒိဉ်ပပုၤဘဉ်ဃး အတၢ်မၤတဖဉ်အံၤ သုတဂၤဂၤၤၤ. မ့ၢ်ပုၤတအိဉ်နီၤတဂၤလၢၤၤ. မ့ၢ်တမ့ၢ် ထံဂုၤကီၢ်ဂၤခိဉ်နီၤတဖဉ်န့ၤ တအဲၣ်ဒီးမၤစၢၤလၢၤဘဉ်တခီၤၤ. ဟီဉ်ခိဉ်ဒီဖျါဉ်ခိဉ်နီၤတဖဉ်န့ၤ ကကွၢ်ကီၢ်ကွၢ် တၢ်မၤအသး လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤ ဒ်အံၤလီၤၤ. မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဆိကမိဉ်လၢ တၢ်သဘဉ်သဘဉ်အံၤ ကဲထီဉ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤလီၤ, တဘဉ် ဃးဒီအဝဲသ့ၣ်ဘဉ်တခီၤၤ. အဝဲသ့ၣ်မ့ဆိကမိဉ်ဝဲဒ်န့ၣ်သနာ်ကွၢ် ပအဲၣ်ဒီးလၢအဝဲသ့ၣ်ကယုာ်ဃီၤအစုတၢ်မၤစၢၤဒီး.” နီၢ် ခလ---, ပုၤသဝီဖိတဂၤလၢ ဃီဖိပျါကရူာ်, ဘီလုကီၢ်ဆဉ်, ဒုသထူဉ်ကီၢ်ရ့ၣ်.

တၢ်ကတိၤကျါတံၢ်

- တၢ်အုဉ်သးတဖဉ်လၢအအိဉ်ဖျါဖဲ လံာ်တၢ်ပာ်ဖျါအံၤအပူၤန့ၣ် ဒုးနဲၣ်ဝဲဘဉ်ဃး SAC သုးကဘီယုၤခးလီၤတၢ်သ ကုၤ ကီၢ်ပယီၤမုာ်ထီဉ်ကလံၤထံးအပူၤန့ၣ် ထီဘိပညိဉ်ဝဲသဝီဖိသ့ၣ်တဖဉ်, အတၢ်သုဉ်ထီဉ်ဘီထီဉ် ဃုာ်ဒီးဒုသဝီတၢ်ဖဲဒီးအိဉ်မၤအိဉ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. SAC သုးကဘီယုၤခးလီၤတၢ်န့ၣ် တၢ်မၤအိၤလၢကျါကျဲအါဘိ လၢအတဒ်သိးလိာ်အ သးဘဉ်- တနီၤသ့ဝဲ တၢ်ကွံာ်လီၤမ့ၢ်ပိာ်ဖျါဖျါ လၢဒုသဝီဖိဒီးပုၤတဝါတၢ်သုဉ်ထီဉ်တဖဉ်အဖိခိဉ်လီၤလီၤ, ဒီးတနီၤကွံာ်လီၤဝဲမ့ၢ်သ့ၣ်တဖဉ်, သ့ဝဲစုကဝဲကလုာ်ကလုာ်လၢ ဟီဉ်ကဝီၤတဖဉ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကဲထီဉ်သးထီဘိလၢ ကညီကီၢ်စဲၣ်ပူၤန့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ လီၢ်ကဝီၤတၢ်ထီဉ်ဒုးတဖဉ် ကဲထီဉ်သးအဘျီတဖဉ်အဘျီ, လၢတအိဉ်ဒီး တၢ်ဟ့ၣ်ပလီၢ်ဆိ, ဒုးသ့ၣ်ညါဆိလၢကျဲနီၤတဘိဘဉ် န့ၣ်လီၤ.

SAC တၢ်ခးလီၤကဘီယုၤအံၤ သဝီဖိအါမး ဘဉ်သံတုာ်ဝဲလံ ပဉ်ဃုာ်ဒီး ဖိဒ်ဖိသ့ၣ်, ဒီးသးပုၤတဖဉ်, တကးဒီးဘဉ် ဒုးအိဉ်ထီဉ် တၢ်အိဉ်မူတၢ်ဆိတလဲဒီးတၢ် ဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးနးနးကျဲးကျဲး, ဒ်န့ၣ်အသိး ဒုးကဲထီဉ်ဝဲ တၢ်ဃုာ်မုာ်ဖျါဖျါ လၢပုၤဒီဖုဒီဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

- တၢ်ခးလီၤကဘီယုၤ ကဲထီဉ်သးအန့ဆၢဉ်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ ဂ့ၢ်ဂီၢ်အူဒီး သတူၢ်ကလၢအဃိ ကဲထီဉ်တၢ်ကီတၢ်ခဲ လၢတၢ်ဒိသဒါကျါကျဲအဂီၢ်, တြီမၤတံာ်တံာ်ဝဲပုၤသဝီဖိတဖဉ်လၢ ကဃုာ်စိာ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢပုၤပုၤ မ့တမ့ၢ် လၢကန့ၣ်လီၤဘါဘၢကုၤပုၤလၢ အအဲၣ်ဝဲတဖဉ် မူမူနီၢ်နီၢ်အဂီၢ်, ဒီးမၤလီၤမုာ်လီၤဖးကွံာ်ဟံာ်ဖိဃီဖိ ဒီးပုၤတဝါတဖဉ်, ဒီးသီန့ၣ်လီၤတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးတဖဉ်ဒီး တၢ်ဖုးသံပျီၢ်ဂီၢ်တဖဉ်န့ၣ်လီၤ.
- ပုၤလၢအဘဉ်ဒိဘဉ်ထံးတဖဉ်န့ၣ် ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဝဲတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ် လၢကကူၤစါယါဘျါအသးအဂီၢ် ခီဖျါလၢ တၢ်ဟ့ၣ်ကသံၣ်ဒးတဖဉ် ဘဉ်တၢ်ထီဉ်ဒုးမၤဟးဂီၢ်ကွံာ်အံၤ, ဒ်န့ၣ်အသိး ဆူဉ်ချ့ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢ အဟူးဂဲၤလၢတၢ်အိဉ်သး ကီခဲတဖဉ်အံၤ အကသံၣ်ကသီပိးလီၤစ့ၢ်ကီး တအိဉ်လၢအိဉ်ပုၤဘဉ်အဃိန့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဟးဂီၢ်တၢ်သုဉ်ထီဉ် ဒ်အမ့ၢ် ဟံာ်ဃီ, ကွံာ်, ဒီးတၢ်ဘျီတၢ်ဘါလီၢ် အဃိ ဖိဒ်ဖိသ့ၣ်အါဂၤ ဘဉ်ဒိဉ်ထီဉ်ဝဲလၢ တၢ်အိဉ်မူတၢ်ခွဲးတၢ်ယာ်တလၢတပုၤဘဉ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ထီဉ်ဒုးမၤဟးဂီၢ်သဝီတဖဉ်အဃိ ဒုးကဲထီဉ်ဝဲ သဝီဖိလၢကဘဉ်သုးလီၢ်ကျဲသတူၢ်ကလၢ, ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဃုာ်ပူၤဖျါသးဒီး အိဉ်ဆိးယံာ်ယံာ်ထၢထၢလၢတၢ်အိဉ်န့ၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်ဃုာ်မုာ်ဖျါဖျါအခါန့ၣ်, ညီန့ၣ်အဝဲသ့ၣ် အိဉ်န့ၣ်သ့ၣ်အသးလၢ တၢ်အိဉ်ကဒုလီၢ်ဖျါဖျါယာ်ယာ် လၢပုၤလၢကျါဒီးလုကီၢ်ပူၤတဖဉ်, ဒီးသဝီဖိတဖဉ်ထီဘိ ကွၢ်ဆၢဉ်မဲာ်ဘဉ်ဝဲဒီး တၢ်အိဉ်ဆူဉ်အိဉ်ချ့တၢ်လီၤဘဉ်ယိဉ် ဒ်အမ့ၢ် တၢ်ညဉ်ဂီၢ်ဃာ်ရၢလီၤအသး, တၢ်ဆါလၢအကဲထီဉ်ခီဖျါထံတကဆီဘဉ်, ဒီးပိာ်မုာ်လၢအအိဉ်ဖျါထီဉ်အဖိတဒီးန့ၣ်ဘဉ် ကသံၣ်ကသီတၢ်ကူၤစါယါဘျါဘဉ်သ့ၣ်တဖဉ်ဒ်အံၤန့ၣ်လီၤ. သဝီဖိလၢအဃုာ်မုာ်ဖျါဖျါတဖဉ်န့ၣ် ဘဉ်အိဉ်ဒီးဒုးလၢတၢ်ဒုးတၢ်ယာ်အတၢ်လီၤ ဘဉ်ယိဉ်အပူၤ, ဒီး ထီဘိဘဉ်ဟးဆွဲးဝဲတၢ်အိဉ်သးဒ်သိး အသုတလီၤဘဉ်လၢတၢ်ပညိဉ်ထီဉ်ဒုးအလီၢ်တဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.
- လၢတၢ်အိဉ်သးတဒ်အံၤအဖိခိဉ်, သဝီဖိဒီး လီၢ်ကဝီၤ ထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤတၢ်ကရၢကရီ ဒီး ဂံၢ်ခိဉ်ထံးပုၤတဝါ တၢ်က ရၢကရိတဖဉ် ပာ်ဖျါထီဉ်ဝဲ အတၢ်တူၢ်န့ၣ်ခိဉ်ကဲ, ဟ့ၣ်ဒီဟ့ၣ်နီၤသကိးဝဲတၢ်မၤစၢၤလၢအအိဉ်ဝဲတဖဉ်, ဒီးကျဲးစၢး ဒီ သဒါလိာ်အသးလၢ တၢ်ပူၤဖျါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲာ်ဂ့ၢ်, အဝဲသ့ၣ် ကျဲးစၢးဟူးဂဲၤဒီးဝဲဖဲလၢ ခိဉ်ဃၢၤတၢ်ဘဉ်တၢ်ဘါ တအိဉ်အခါ, တဒီးန့ၣ်တၢ်ဆီဉ်ထွဲမၤစၢၤလၢပုၤပုၤအခါဒီး ဖဲလၢဟီဉ်ခိဉ်ဒီဖျါအတၢ်ဟူးဂဲၤပာ်သးလီၤဖျါ လီၤ ဟီဝဲအခါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဒုးဘဉ်ထွဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျါဒီးသဲစးတၢ်သိဉ်တၢ်သိ

- တၢ်ထီဉ်ဒုးကမျါထံဖိကီၢ်ဖိ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပာ်အဝဲသ့ၣ်ဒ်တၢ်ခးပညိဉ်အလီၢ်န့ၣ် ဘဉ်တၢ်တြီဃာ်အီၤလၢတၢ်သိဉ် တၢ်သိအပူၤ, ဒီးမ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤကမာ်ဒုးယၢကီၢ်မ့ၢ်ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးတၢ်မၤကမာ်ကီၢ်မ့ထီဉ်ဒါပုၤကညီတၢ်အိဉ်မူန့ၣ်လီၤ. တၢ်ထီဉ်ဒုးတပူၤတပူၤ

- မကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ် တၢ်မၤသကိး ဒီးတၢ်ပညိၣ်ပတုၣ်ကွၢ်ကဟံၣ်သိ, ကဟံၣ်ကံၣ်သိတဖၣ်, ဒီးပတုၣ်ကွၢ် တၢ်မၤသကိးမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ် လိၤလိၤဒီးသုးမိၤစီၤခိၣ်န့ၢ်တဖၣ် ဒ်သိးဒီးအဝဲသ့ၣ်ကျိၣ်စ့ၣ်ဘိကစ့ၤလီၤလၢ တၢ်ထီၣ်ဒုးမၤ အၢကမုၢ်တဖၣ်အဂီၢ်.
- ဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဆူ လီၢ်ကဝီၤထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤပုၤတဝါ တၢ်ကရၢကရိ (CSOs), ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပုၤတဝါ တၢ်ကရၢကရိ (CBOs), ဒီးကလုၢ်ဒုၣ်ပုၤဟ့ၣ်တၢ်မၤစၢၤကရၢတဖၣ် လၢအဟူးဂဲၤမၤစၢၤတၢ်လံၤ ပုၤသဝီဖိဒ် သိး ကအိၣ်ဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စးက့ၤ, ဒီးကသုကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဘျီတၢ်မၤဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးနးနးကျိၤကျိၤ လၢ ထံကီၢ်တၢ်ပတုၣ်ပြးကီၣ်ကးကရၢ (SAC) ကဘီယူၤခးလီၤတၢ်အဃိတဖၣ်အဂီၢ်. တိစၢၤမၤစၢၤစ့ၢ်ကိးလၢတၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်က့ၤ တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤအကျိၤကျိၤကိးကပၤဒဲး, ဟ့ၣ်စ့ၢ်ကိး နီၢ်သးဂ့ၢ်တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဆူ ပုၤလၢအတူၢ်ဘၣ်တၢ် တဖၣ်တက့ၢ်.
- မၤသကိးတၢ်ဒီးထံကီၢ်အိၣ်ဘျီအိၣ်တၢ်တဖၣ် ဒ်သိးကမၤလီၤတၢ် တၢ်ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတဖၣ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ် ကတုၤအိၣ်ကီၢ်ပယီၤလၢပုၤပုၤအဂီၢ်, ဒီဖျိပုၤပုၤဆၢၣ်ဟီၣ်ကဝီၤအဆၢအစုပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးတၢ်ကရၢကရိလၢအဆၢ တၢ်မၤစၢၤခိၣ်ထံဆၢကီၢ်ဆၢတဖၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ဒီးလီၢ်ကဝီၤထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤပုၤတဝါတၢ်ကရၢကရိလၢ အဟူးဂဲၤ တၢ်လံၤလၢဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ်အစုပူၤမ့ၢ်ဂ့ၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- အၢၣ်လီၤတူၢ်လိၣ်လၢ သုးမိၤစီၤရဲၤဝဲအံၤ မ့ၢ်ဝဲပုၤတဖုလၢအမ့ၢ်တၢ်အိၣ်သ့ၣ် လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်နးတၢ်ဖျိဘၣ်ဃး ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်ဒီး ပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤစၢၤအတၢ်အိၣ်သးအဖိခိၣ်, ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤမၤပယွဲတၢ်လၢ အဟူးဂဲၤသက့ၤဆးဒဲး, တပျုၢ်တပျုၢ်နီၤစီၤဒီး မၤအၢထီၣ်ဒါဝဲကမုၢ်ထံဖိကီၢ်ဖိလိၤလိၤ, ဒီးမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးပုၤခိၣ်သ့ၣ်တဖုလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ် တၢ်ဃ့ၢ်မ့ၢ်ဟူးဖျိဒီးဖုဒီဂီၢ်လၢ ကီၢ်ပယီၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. အၢၣ်လီၤတူၢ်လိၣ်လၢ SAC သုးအံၤ မၤကမၢ်ဝဲ ဒုးယၢ်ကီၢ် မ့ၢ် ဒီးကီၢ်မ့ၢ်ထီၣ်ဒါပုၤကညီတၢ်အိၣ်မူန့ၣ်တက့ၢ်.
- ထုးကွၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ခွဲးဟ့ၣ်ယၢ် SAC လၢသဲးစးတၢ်ပာ်ပနီၣ်အဖိလၢကိးမံၤဒဲး, ပုၤဃုာ်ဒီး တၢ်ဆဲးလီၤစုမုၢ်ကျိၤ တၢ်အၢၣ်လီၤအိၣ်လီၤဃုာ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် ဒီးတၢ်ပာ်ဖျါထီၣ်အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးမံၤလၢသ့ၣ်ကဝီၤတဖၣ်န့ၣ်တက့ၢ်. ဒ်န့ၣ်အသိး, ထုးကွၢ်တၢ်မၤသကိးဒီး SAC ကိးက့ၢ်ဂီၤဒဲး, ပုၤဃုာ်ဒီး သုးဂ့ၢ်ဝီဒီးမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်မၤသ ကိးတဖၣ်လၢ အမၤစၢၤဆိၣ်ထွဲအဝဲသ့ၣ်လၢ ကမၤအၢပယွဲပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်ဒီး ထီၣ်ဒုးမၤဟးဂီၤကမုၢ်ထံ ဖိကီၢ်ဖိလၢကျဲတဖိးသဲးစးအဂီၢ်တဖၣ်တက့ၢ်.
- ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါတၢ်ဃိထံသ့ၣ်ညါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဒ်သိးတၢ်ကဖိၣ်န့ၢ် SAC ဒီးတၢ်ကဟံးမ့ၢ်ဒါ စံၣ်ညီၣ် လိၣ်ဘၢလိၣ်ကီၢ်အိၣ် လၢအတၢ်မၤကမၢ် ကီၢ်မ့ၢ် ထီၣ်ဒါထံဖိကီၢ်ဖိလၢ ကီၢ်ပယီၤပူၤ တဖၣ်အဖိခိၣ်, ဖဲ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါပုၤမၤကမၢ်ကီၢ်မ့ၢ် အကီၢ်ဘျီၣ် (ICC)အပူၤန့ၣ်တက့ၢ်.
- မၤလဲၢ်ထီၣ် ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီတၢ်ဃိထံသမံၤမိးအတက့ၢ် ဒ်သိးတၢ်ကဒုးပုၤဃုာ် တၢ်မၤပယွဲထီၣ်ဒါ ဟီၣ်ခိၣ် ဒီဖျါ ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီဖျါပုၤဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤဂ့ၤမၤစၢၤသဲးစး လၢအအိၣ်ဒီးသနူလီၤတၢ်လီၤဆဲး လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ, လီၤဆီဒုၣ်တၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်သ့ၣ်သုးကဘီယူၤခးလီၤတၢ်အၢအၢသီသီ ဒ်သိးကမၤပျံၤ ဖးဖုးဒီးမၤဆူးမၤဆါပုၤသဝီဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်.
- ဒီကန့ၢ်ဒီးဆိၣ်ထွဲဘၣ်လီၢ်ကဝီၤထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤပုၤတဝါတၢ်ကရၢကရိတဖၣ် အတၢ်ဂဲၤလိၣ်ဘၣ်ဃး တၢ်မၤနီၣ် မၤဃါပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်တၢ်မၤပယွဲအဂ့ၢ်တဖၣ်ဒီးတဲးန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢပုၤတူၢ်ဘၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အခွဲး ယၢ်အဂီၢ် လၢ ကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးအပူၤတဖၣ်တက့ၢ်.
- ဒီဖျိလၢ SAC သုးကဘီယူၤခးလီၤတၢ်အဃိ လီၢ်ကဝီၤဒုဖိသဝီဖိတဖၣ် ဘၣ်ဃ့ၢ်မ့ၢ်ဟူးဖျိ ကွၢ်လၢ တၢ်ဆၢကတီၢ်ယံၣ်ယံၣ်ထၢထၢတဖၣ် အါထီၣ်ကွၢ်ကွၢ် န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်အံၤအဃိ ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤဘၣ်ပုၤန့ၢ်စီၤန့ၢ်ကမိၤဒီးတၢ်ကရၢကရိလၢအဟူးဂဲၤမၤစၢၤတၢ်ဖဲဘၣ်ကီဘၣ်ခဲဒဲးကဝီၤလၢကီၢ်ကီၢ် တဲၣ်အပူၤတဖၣ်, ဒ်သိးပုၤဃုာ်မ့ၢ်အိၣ်ကဒုလၢ ဒဲးကဝီၤအပူၤတဖၣ်ကအိၣ်မုၢ်ဆိးပၤဘၣ်, လၢအပူၤဖျိဒီး တၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၢ်, ပုၤဒီးတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးမူခွဲးယၢ်ဖဲလၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ကဒုလၢဒဲးကဝီၤအပူၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်ကရၢအံၤ ဘၣ်တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဖဲ ၁၉၉၅ န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ကရၢကရိအံၤမၤနီၣ်မၤဃါဒုၣ်သဝီဖိ ဒီးကမုၢ်လၢအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသးလၢ ဒိခိၣ်ဝါဒီးဒုသဝီတဖၣ်အပူၤ ဖဲကီၢ်ပယီၤမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံးတဖၣ်အတၢ်အိၣ်သး ဒီဖျိအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အုၣ်သးလိၤလိၤလၢအပုၤဃုာ်ဒီးတၢ်အုၣ်ကီၢ်ဒဲးအမ့ၢ်တၢ်ဂီၤတၢ်မၤနီၣ်တဖၣ်ဒီးတၢ်အုၣ်ကီၢ်အပုၤနီၣ် အဂုၤအဂၢၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ကညီဂ့ၢ်ဝီခွဲးယၢ်ကရၢအံၤဟူးဂဲၤဒဲးကရၢသဘျူတဖုအသိးဒီးတဘျးစဲးထံရံၤကီၢ်သဲးတၢ်ကရၢကရိဒီးတၢ်ကရၢကရိအဂၢၤတဖၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.